

За незалежну, вільну українську науку!

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА в ЄВРОПІ

Вісті із Сарселю

Неперіодичний бюлетень Акції—С

Париж-Мюнхен

Грудень 1980

Ч. 22

ДО 80-ЛІТТЯ
ВОЛОДИМИРА КУБІЙОВИЧА

23. 9. 1900 — 23. 9. 1980

В. Кубійович

Портрет (олія) роботи Омеляна Мазурика, Париж

digitized by ukrbiblioteka.org

ЗАПОЧАТКУВАННЯ 80-ЛІТТЯ

Василь Маркусъ

СЛОВО НА ВІДКРИТТІ ЮВІЛЕЮ

(Чікаго, 15 березня 1980)

Нинішня святкова зустріч відбувається під кутом ювілею 80-ліття життя нашого достойного гостя, проф. Володимира Кубійовича. Властиво, ми ще далеко до дати ювілею, а наш Гість таки молодший від приписуваних йому 80 років. Сама дата цього круглого ювілею ученого-сеньора на еміграції припадає на 23 вересня, день народження. Але ми вже увійшли у ювілейний рік та, користуючися нагодою прибуття Ювілята до Америки, розпочинаємо цей круглий ювілей. Розпочинаємо першими, бо до цього маємо спеціальний привілей тут у Чікаго.

Багато із присутніх пригадують, що українська чікагівська громада відзначала вже 70-ліття проф. Кубійовича, як також з ініціативи тієї самої установи, що вперше, а саме Української Федеральної Кредитової Кооперативи «Самопоміч», в 1975 р. було відзначено 75-ліття нашого прибраного громадянина українського Чікаго, проф. Кубійовича. Отож, і тепер святкуємо ювілей близького нам, майже чікагівця, бо у нас він є своїм, — Володимира Михайловича Кубійовича, як його знають по всій діаспорі.

Десять років тому, тобто з нагоди свого 70-ліття, проф. Кубійович написав книгу про себе під заголовком: «Мені 70». Коли збираємося коротко говорити про його життєвий шлях, вклад в українське життя і науку, то ця невелика книга (134 сторінок разом із бібліографією праць), видана під ще коротшим заголовком (одне слово + одна цифра!), є найкращим джерелом для наших інформацій. Не лише інформацій для учасників цього відзначення, але й тих, хто пишуть чи писатимуть про життя і діяльність нашого Ювілята. Ця книга — невелика, проста, суха своїм стилем, суперконкретна змістом і фактажем, проглядна, речева і логічна — найкраще віддає нам цілого Кубійовича — людину, ученого, українця. «Мені 70» це не лише добрий модель мемуарної літератури для різних наших діячів, які пишуть чи збираються писати спогади про себе і добу, але й зразок добрих літературних спогадів в розумінні літератури і стилю, якими вони повинні бути, висловлюють конкретність, ядерність і те, що характерно. Проф. Кубійович у своїй науковій ментальності вміє витиснути несуттєве, підкреслювати характерне, стосувати поміркованих висловів, визначувати речі ясно, а в цілому бути скупим на слова, а багатим на зміст.

І так, перелистовуючи в черговий раз ці спогади, перед нами з'являється Кубійович таким, яким він був і є. Пізнаємо його ближче (навіть ті, що його знали десятками років) таким, яким він у дійсності став в українській спільноті, науці й новітній українській історії. Немає сумніву, Володимир Кубійович є постаттю багатогранною, хоч для упрощення ми воліємо представляти його під тим чи тим втертим кутом: Кубійович — творець Енциклопедії, Кубійович — географ, Кубійович — організатор життя у воєнні роки на західних окраїнах і голова Укр. Центр. Комітету, чи може ще інше.

Але всі ці дименсії не відорвані, лиш взаємопов'язані у його ясного і не-скомплікованому світогляді людини і українця. Цей світогляд і ментальність є у багатьох відношеннях дещо іншими, як погляди і наставлення, які часто домінують у нашому суспільстві.

*д-р А. Фіголь і проф. В. Кубійович під час зустрічі
Чикаго, 15 березня 1980*

Кубійович насамперед людина конкретної праці. Він любить реальну ідею, плян і її здійснення, а не любиться в словах, схемах і аргументах. Він є реалістом і твердо переконаний, що в житті дійсними є не лише претенсії до того, що нам належить, а важить те, що самі здобудемо власною працею. Кубійович — критичний оптиміст, тобто спільні і свої пляни готов здійснювати і їм присвятитися повністю, але водночас бачити труднощі і їх постійно мати на увазі, щоб їх краще перемагати і не розчаровуватися. Але насамперед він людина обов'язку, відданості і цілеспрямованості. Хоч найменше любить сам, а також не під смак йому, коли це роблять інші, розпливатися в патріотичній фразеології; він на ділі є великим українським патріотом, хоч часто цей його патріотизм якийсь інший, і може звідсіль у минулому й тепер виринають непорозуміння. Властиво, непорозуміння лиш з одного боку: його мало розуміють, бо він добре розуміє нашу ментальність

і слабкі сторони нашого характеру. Коротко, Кубійович патріот діла, а не слова!

Цю настанову виявило ціле його життя: коли вісімнадцятирічним юнаком зголосився до української армії, у якій служив коротко, бо й короткотривалою була наша держава; коли вписався в університет і повністю пірнув у студії, щоб стати добрим педагогом, а згодом українським географом; коли саме уживаючи наукову зброю українського географа як доцент польського університету зумів відстояти правильну концепцію географії Східної Європи і розвинув новий підхід до вивчення географії України, нічим не викривляючи об'єктивних фактів і науки; коли знов на коротко обставини заставили його до суспільно-політичної діяльності, у яких правдоподібно мало хто інший був би краще вив'язався із складної констиляції подій, людей, ідей, і врешті, коли після 1945 року взявся за організації української науки як найбільш відповідний засобу боронити та поширювати українську правду з допомогою науки.

Фрагмент президіяльного стола під час «многолітствія»

Зліва направо: о. митрат Федір Білецький — катедральний собор св. князя Володимира, д-р Атанас Фіголь, проф. Володимир Кубійович, о. митрат Маріян Бутринський — настоятель собору св. Володимира і Ольги.

Від появи першої студентської наукової праці Володимира Кубійовича в 1920 році минає 60 років. Шість довгих декад, виповнених зусиллями, щоденної кропіткої праці, читання, дослідів у природі і в бібліотеках, за кабінетним столом, у викладацькій авлі, а насамперед праці як автора. Неповна наукова бібліографія праць Кубійовича, поміщена в спогадах «Мені 70», нараховує близько 70 позицій. Серед них причинки в збірних працях, напр. статті в ЕУ 2 чи в АЕУ 1, зібрано під однією позицією. Лиш перелічуючи їх заголовки, довідаємося, що діяпазон Кубійовича був надзвичайно широкий: дослідження Карпат, головнo з людської географії — осель і пастирського життя у них, національних відносин в окремих краях України і суміжних областях, як також на цілій українській території, рух населення і міграційні процеси, регіональна географія України, включно

з економічною і фізичною, а відтак синтетичні праці, опрацьовані за пляном Кубійовича ширшим колективом, і врешті мапи, цей досить слабкий пункт нашої географічної науки.

Монографії студента, доцента чи професора Кубійовича із його власного поля дослідження відзначалися прецизністю фактажу, аналітичним підходом, логічними й оригінальними висновками. Часто це були піонерські праці у своїй вузькій спеціальності, як також такі, що накреслювали нову концепцію географічного дослідження. Це стосується географії України, як етнічної території і народу. У цьому проф. Володимир Кубійович був духовним учнем і послідовником найбільшого українського географа, академіка Степана Рудницького. Коли цей зник десь у застінках НКВД в Радянській Україні, Кубійович продовжував його науку географії під Польщею, а потім на Заході. За ставлення підвалин під українську географічну науку поза радянською сферою, зокрема через такі свої фундаментальні праці як «Географія українських і сумежних земель» та «Атлас України», як і за окремі дослідження та виступи на міжнародних конференціях на

Промовляє проф. Кубійович

При президіальному столі сидять зліва направо: інж. Д. Григорчук (закритий пультом) — майстер церемонії, д-р М. Харкевич — голова відділу УККА в Чикаго, о. прелат Я. Свищук — катедра св. о. Миколая, дир. Р. Мицик — голова Громадського Комітету зустрічі.

Кубійовича почалися урядові нагінки, і його позбавлено доцентури. Це був удар по його кар'єрі, але посередньо це був і тріумф Кубійовича як українського вченого. Він тоді ще молодим науковцем зумів довокola себе згуртувати ряд колег, географів, економістів, соціологів, картографів, з якими видавав, крім названих праць, ще статистичні збірники, реалізував інші плани під патронатом НТШ чи інших інституцій у Львові.

Але прийшла війна, яка перервала цю його організаторську наукову діяльність. Проте він був добре підготований і мав здобутий організаційний досвід та авторитет, щоб продовжувати цю науково-організаційну діяльність, яка виявилася у відновленні на еміграції львівського НТШ, заснуванні Інституту заочного навчання, відновленні журналу «Сьогочасне і минуле», утворенні Інституту національних дослідів, а зокрема в започаткуванні капітального твору еміграції — Енциклопедії Українознавства. Про саму

Енциклопедію говорив д-р А. Фіголь, про це напевно у якійсь формі говоритиме і наш Ювілят, як про свою найдорожчу дитину. Але хочеться одне ствердити, що, кидаючися тому 33 роки у надзвичайно несприятливих умовах «Ді-Пі-вської» дійсності до такого амбітного плану, Кубійович відчув, як мало хто інший, що таке видання нам конче потрібне, щоб ми стали повноцінною культурною нацією і спільнотою. В цьому його найбільша заслуга, і проф. Кубійович не повинен жаліти своїх трьох десятиків років, бо вони витрачені на добре, велике і націотворче діло!

Сьогодні з перспективи шестидесяти років наукової праці і вісьмох десятиків літ життя проф. Кубійовича можемо з певністю ствердити, що він здобув собі тривке місце серед тих чоловічих організаторів української науки і культури, до яких належать наші найкращі імена — Михайло Грушевський, Іван Франко, Володимир Гнатюк, Сергій Єфремов та інші. Його імені і праці не витруть з національної духової скарбниці ніякі критики з «там-того» боку, наклеюючи Володимира Михайловича запродавцем, зрадником і буржуазним націоналістом. Але також це не вдасться зробити тим з «цього» боку огоржі, що закидають Кубійовичеві також зраду «національних святощів» і всяке надумане «радянське» втїм таким не був і не є наш Ювілят. Радше його громадський і науковий профіль є таким, як його схематично змальовано на початку цього слова. Він твердий працівник, чесний з правдою і собою, послідовний у своїх переконаннях, може деколи песиміст, але постійно наставлений до творчості і до Франкового заповіту «Лупайте цю скалу...»

Свої погляди на розуміння наукової праці, суспільного обов'язку і про наші насущні проблеми проф. Кубійович не раз мав змогу висловити публіцистично. Тому варто буде зацитувати самого Ювілята, щоб він промовив до нас своїм живим словом:

«Без плекання духових і культурних цінностей ми не можемо продовжувати свого існування на еміграції... і допомогти краю. Ми робимо чимало в цих ділянках, але на невідповідному рівні... Ми втікаємо від проблем, обнижуємо наш лет. Ми маємо слово «Україна» на устах, замоло в серці, а ще менше творимо для вітчизни щось реального... Ми самовдоволені і самі собі кадімо. Ми, старші, робимо ряд посушень, які не можуть притягнути молодь до українства і виплекати в ній любов і посвяту для України... Пам'ятаймо в усіх наших посушеннях, що на нас дивляться десятки мільйонів братів на рідних землях, що вони дивляться на те, що ми робимо. Пам'ятаймо, що ми для них — велика надія... Постійна думка про край і поневолених братів може дати нам внутрішній побуд до творення конкретних діл для України і дозволить притягнути до ідейної праці людей з молодшого покоління!».

(«Листи до приятелів», 1963—64).

Ці думки повинні стати і залишитися для нас і прийдешнього покоління на еміграції найкращим «заповітом» Володимира Кубійовича у його 80-ліття, з якого постійно пробивається виразне наставлення його «реального песимізму», яке він на іншому місці висловив як «Вівере менто!».

ГРОМАДСЬКИЙ КОМІТЕТ ВШАНУВАННЯ 80-ЛІТТЯ
ПРОФ. В. КУБІЙОВИЧА

Чікаго, 15 березня 1980.

Зліва направо — перший ряд: інж. Роман Заяць — секретар кореспонденційний, проф. Мирослав Семчишин — секретар протоколів, о. прелат Ярослав Свищук — катедра св. о. Миколая, дир. Роман Мицик — голова, о. митрат Маріян Бутринський — собор св. Володимира й Ольги, проф. Володимир Кубійович, Грина Пежанська — 1-й заступник голови, д-р Атанас Фіголь, інж. Дмитро Григорчук — комісія фундаторів і меценатів, Сузанна Казанівська — комісія господарсько-бенкетова, д-р Мирослав Харкевич — голова відділу Українського Конгресового Комітету в Чікаго.

Другий ряд — від ліва: мгр. Олександра Дяченко-Кочман — Школа Українознавства св. князя Володимира, Валя Сідельник — ОДУМ, Наталія Іванів — Український Золотий Хрест, Евстахія Струтинська — член, інж. Степан Куропась — Український Народний Союз, Ореста Ткачук — комісія квитків і Пластова Станиця, д-р Степан Самбірський — комісія інформативна, д-р Василь Маркусь — комісія програмова, д-р Петро Харук — Укр. Лікарське Т-во, д-р Ілля Мула — член, мгр. Роман Дмитерко — Укр. Національний Музей, проф. Адам Антонович — Літературний Фонд ім. І. Франка, Ярослав Кульчицький — 2-й заступник голови і фінансовий рефер.

Третій ряд — від ліва: д-р Ігор Кодельський — Укр. Лікарське Товариство, пастор Олекса Гарбузюк — Українська Баптистська Церква, Роман Мартинюк — член, інж. Юрій Дачишин — заступник голови Українського Конгресового Комітету в Чікаго, д-р Теодор Ткачук — Об'єднання Укр. Ветеринарних Лікарів, дир. Омелян Плешкевич — Українська Федеральна Кредитова Кооператива «Самопоміч», д-р Іван Рудавський, д-р Богдан Ткачук і д-р Петро Попович — Об'єднання Укр. Ветер. Лікар.

Бракує на знімці (неприсутні): мгр. Степан Скорбач — комісія дрібних датків, Галя Янчишин — член, інж. Дарія Ярошевич — Школа Українознавства Т-ва «Рідна Школа», Марта Форович — член.

З НАРОДЖЕННЯМ

Чарлі Чаплін став батьком коли йому було 81 рік. Володимирові Кубійовичеві може народитися дитина, коли він буде старший. Правда, це не звичайне там собі немовля, яке довго треба було б плекати і годувати, а зовсім повнокровне і доросле сотворіння, що буде мати милозвучне для десятиріччя комп'ютерів ім'я — АЕУ2. Так Володимир Михайлович її вже сам охрестив, ще перед народженням, даючи їй три літери і одну цифрову одиницю. Для тих, що не можуть розгадати цього дорогого для батька акроніма, зрадімо що під ним криється: англomовна Енциклопедія українознавства, частина 2. Вона ще до того близнючка, бо її сестра народилася кілька років раніше з назвою ЕУ2. Вона була т. зв. гасловою частиною Енциклопедії українознавства, і вона ще до сьогодні незакінчена (в небіологічному світі і такі речі можливі). Її англomовний двійник однак має народитися в 1980-их роках, ще перед її закінченням.

Біологічна аналогія, якої я тут ужив, підходить до нашої теми тому, що не тільки можна сказати, що книжки народжуються (а інколи може трапитися викидень), але автори вагітніють і чекають народин з нетерпеливістю. Зрозуміло тому, що Володимир Михайлович бажав би якнайскоріше бачити АЕУ2 або хоч її перший том. Проте багато залежить від того, чи повитуха готова, щоб допомогти в пологах. Повитухою є також істота з акронімом — КІУС (Канадський інститут українських студій). Без неї порід може не вдатися.

Можуть бути дискусії про те, коли і як видати АЕУ2. Розв'язка залежить не так від фінансових, як від людських чинників. Не легко знайти сьогодні достатнє число перекладачів, англomовних редакторів і фахівців, які остаточно оформили б енциклопедію. Праця йде поволі, але посувається і напевне закінчиться успіхом. Хоч як усі знаємо, наша приказка перестерігає: «Не кажи гоп — поки не перескочиш!».

Не думаю, що з нагоди ювілею Володимира Михайловича треба говорити про наші труднощі. Вони так само існували в той час, коли виходили ЕУ1 і АЕУ1. Він сам найкраще про них знає і старається їх зрозуміти й перекласти. Керівництво всієї дуже складної редакції далі в його руках, і ми, з молодшої генерації американських і канадських науковців лише допомагаємо йому в цьому великому ділі. Заступника чи наступника його не можна знайти тому, що немає людей з таким усебічним знанням і редакторським досвідом, які є в Кубійовича. Самотній він розпочав це діло — самотнім буде й кінчати. І коли було багато з нас на початку його великого почину, які сумнівалися, чи він його закінчить, то тепер уже таких сумнівів дуже мало. На жаль, робта над енциклопедією ніколи не кінчається, бо кожна енциклопедія вимагає все нових видань і доповнень. Як буде з нашою енциклопедією — нашою, бо вона стала настільною книгою всієї діаспори?

Це тема окремої статті, але Володимир Михайлович напевно щось про це думав і може придумав. Не є виключено, що КІУС далі візьметься за цю важливу справу продовження і окремих річників енциклопедії. Перед тим усе таки треба видати АЕУ2.

Хоч про те вже доволі багато писалося, не пошкодить з нагоди ювілею шановного головного редактора перейти через деякі старі і нові аргументи на користь енциклопедії. Це тому, щоб як кажуть, не брати її за щось самозрозуміле. Сьогодні вже можна оцінити корисність тих частин енциклопедії, що вже з'явилися. Вони не тільки викликали багато прихильних оцінок у кращих американських і інших світових наукових журналах, але й стали дуже потрібними для всіх студентів українознавства в англomовних університетах. Це факт першорядної ваги, про який не можна забути. Рідко коли вдається творам, що вийшли з еміграційного середовища, здобути таке широке визнання. На це є об'єктивні причини, бо в міжнародному світі і серед університетських науковців і студентів не можна такого успіху досягнути пропагандивними чи іншими публіцистичними засобами. Власне, найбільшою вартістю нашої енциклопедії є те, що в ній майже зовсім немає пропаганди. Пригадую собі слова Володимира Михайловича в кількох його еляборатах до своїх співробітників: «В ній не сміє бути пропаганди!». Щобільше, в ній немає вузько-партійних чи ідеологічних статей, які ще далі можна майже щодня читати в нашій пресі. Якщо АЕУ2 і репрезентує український погляд, то робить це в науковому і об'єктивному аспекті, не з позицій гуррапатріотичних. Це може й найбільша особиста заслуга Кубійовича, бо він усі статті не тільки читав, але й редагував і розсилав на рецензії до фахівців. Було б цікавим причинком для історії діаспори, якби він залишив спомин якраз про ті дуже цікаві бої, які він напевно зводив з авторами і співробітниками гасел в ім'я не так української правди, як правди взагалі.

Коли мова на улюблену в діаспорі тему — завдання української науки в вільному світі, то треба підкреслити, що енциклопедія заповнює тут чи не найважливішу прогалину. Не хочу сказати тим, що оригінальні наукові праці з україністики не важливі. Вони конечні, і під тим оглядом робота, роблена в Гарварді, стоїть на першому місці. Але є так само не менша потреба на довідники, які оригінальними бути не мусять. У розвитку кожної слов'янської дисципліни в США і Канаді поруч оригінальних наукових творів публіковано також багато практичних довідників, в яких студенти можуть знайти факти, дати і — джерела для дальшого читання. Цим мусять вони бути озброєні перше, ніж братимуться до Грушевського, Драгоманова, Франка чи Липинського. АЕУ2 дає колосальний фактаж про Україну, багато з чого не можна знайти в УРЕ чи інших радянських довідниках, як також докладну бібліографію даних предметів. Вона так само фіксує важливі події еміграційного життя, і нового поселення. Власне, тому, що ці деталі такі важливі, і тому, що їх треба перевірити і доповнити новими даними, праця над англomовною частиною йде так поволі. Та краще не спішитися, бо як німці кажуть: *langsam aber sicher*.*)

*) Поволі, але певно.

Врешті, дві інші прикмети енциклопедії українознавства: Кубійович зовсім слушно оборонив позицію, що енциклопедія мусить давати повну картину про Україну, а не тільки про її гуманітарні науки. Це рішення спричинило багато клопотів, бо гасла про українську медицину чи фізику не легко написати. Можливо, що деякі з них не будуть на належній висоті. Але вони будуть. Таким чином уява про Україну, яку читач винесе з цієї книги знання, буде всебічна. Останнім я хотів би згадати те, що всім і так очевидне. АЕУ2 є скарбницею того українознавства, яке сьогодні або про-скрибоване або перекручене на рідних землях. Тут одначе ще раз треба підкреслити, що важливо також оминати нові перекручення. Контакт, який українські науковці в США і Канаді мають із західним світом, створює ідеальну нагоду провести деяку переоцінку і корективи в традиційних поглядах нашої науки. Було б великою промашкою, якби ми цю нагоду по-минули. Бо коли говоримо про діаспору, то треба собі усвідомити, що це не тільки «розсіяння» українців по світі, але також і зростання вже тут народжених молодих людей, які не можуть дивитися інакше на українознавство, як їхні батьки й діди. Тут знову є причина для збагачення, а не, як часто думають, зубожіння нашої науки. Першоджерела (хоч не всі) для українського науковця в діаспорі заховані в світових бібліотеках, де так само є АЕУ2, а дистанція, яку він має між цими першоджерелами і суто українським середовищем, яке з рештою для нього неприступне, допоможе йому ставитися до України об'єктивніше. Колись із наших надбань скористають також науковці в Україні. Бо як майже сто років тому писав Пантелеймон Куліш, «Записки о Южной Руси» (1856—57) якого так само були задумані як свого роду перша енциклопедія українознавства:

От на яких основах треба нам працювати в тих благословенних землях, де над мислячою головою не стоїть із довбнею безголовий цензор і за плечами в проповідника Христової свободи не притаївся поработитель-кат. Усе те зле й лихе, що заподіяла нам колись нещаслива Ляхва, а тепер останніми часами необачна Москва, сталось через політичну темряву, через те, що політика не питала дороги в науки, а наука не обпиралась на єдину філософію, достойну свого імені, на філософію природовідання. Дійшовши, з прогресом кругосвітної наукової праці, тієї правди, що безкрай і безмірний космос у величезних і найменших тваринах Божих дає нам закон громадянського життя і розумового прямування, кладемо її в основу нашого проповідування української національності і духовної свободи.

(«Зазивний лист до української інтелігенції», 1882)

Авторитет нашого ювіляра сьогодні незахитаний, не зважаючи на його похилий вік. Його енергія й бадьорість передаються всім тим, хто з ним співпрацює; його докори є далішим поштовхом у нашій праці. Тяжко сказати сьогодні, коли завершиться АЕУ2, але запліднення, на якому вона заснована, є добре і тривале, і це дає запоруку, що по мимо, а може й з причини всіх болів, народження вже близьке.

(«Сучасність», ч. 9, Мюнхен, вересень 1980)

ВОЛОДИМИР КУБІЙОВИЧ ЯК ГЕОГРАФ

Географія й картографія України мають подавати і своїй суспільності і чужинцям правдиві відомості про життя на всій українській території без уваги на політичні кордони, за допомогою мап, статистичних таблиць і діяграм, охоплювати найважливіші явища життя населення в їх географічному розміщенні.

Опрацювання географії України перед Першою світовою війною натрапляло на великі труднощі в призиранні джерельного географічного і статистичного матеріалу для цілоти української національної території, бо частини її були замкнені в двох ворожих державах — Росії й Австрії. Державні кордони відчували частини національної території і народу, що позначилося некорисно на наслідках наших Визвольних Змагань 1917—1921 рр. — і на полі збройної боротьби і в дипломатичних діях, коли рішальні чинники, з браку українських, спиралися в своїх рішеннях на фальшовані інформації українських політичних ворогів.

Перший з українських географів, який належно зрозумів важливість публікації правильних географічних, зокрема демографічних, інформацій для цілоти української національної території був Степан Рудницький, член Союзу Визволення України під час Першої світової війни. На основі статистичних даних загальних переписів населення Австро-Угорщини й Росії Рудницький опублікував етнографічну карту України, визначив межі української території й обчислив її величину, написав підручник географії України „Ukraina, Land und Volk“, 1916 р. За допомогою статей, міщених у німецьких наукових журналах, він поширив відомості про Україну і її народ серед німецьких, а посередньо, і серед іншомовних читачів. На жаль, зроблено тоді мало і пізно. Свою працю на відтинку географії України Рудницький провадив далі після війни, головне в Українському вільному університеті в Празі. В 1927 р., на запрошення уряду УРСР, він переїхав до Харкова, де зорганізував географічний і картографічний науково-дослідний інститут. Однак після кількох років праці цей інститут упав жертвою загального розгрому українського наукового і культурного життя в кордонах УРСР. В 1934 р. Рудницького заслано на Соловки, де він серед невідомих обставин загинув.

Переємником його ідей і праці на відтинку географії й картографії України став Володимир Кубійович, з 1928 р. доцент Краківського університету. Вже з початком студій, під керівництвом проф. Л. Савіцького, В. Кубійович розпочав досліді пастушого життя в Карпатах. Цим дослідом він присвятив коло 10 років, а їхні висліди оголосив у кількох десятках праць польською, чеською, словацькою, румунською, українською і французькою мовами. Деякі польові праці в Карпатах на чехо-словацькому боці кордону Кубійович виконував спільно з Іржі Кралем, професором університету ім. Коменського в Братиславі, а найчастіше в товаристві тодішнього студента географії і картографії Миколи Кулицького. До найзначніших монографій з ділянки «карпатських» праць належать: „Życie pasterskie w Beskidach Wschod-

nich“, 1926; „Rozšíření kultur a obyvatelstva v Severních Karpatech“, 1932; „Păstoritul în Maramures“, 1935; „Pastyřský život v Podkarpatské Rusi“, I—II, 1935—37; «Пастушество Буковини», 1935. На протязі десятка років, головне під час літніх вакацій, Кубійович ґрунтовно прослідив усю смугу Північних Карпат від Пряшівщини на заході по Буковину на півд. сході. Крім праць, спертих на теренові досліди в Карпатах, а згодом на Холмщині, Підляшші і Поліссі, Кубійович опрацьовував антропогеографію України. Ця ділянка студій була головним предметом його університетських викладів.

Географія України зацікавила Кубійовича вже в студентські роки. Одним з важливих поштовхів до цього було знайомство з Ст. Рудницьким, з яким Кубійович вперше запізнався на 1-ому з'їзді слов'янських географів і етнографів, який відбувся в Празі 1924 р.; а далі — зв'язок з українцями — професорами та студентами Краківського університету. Як доцент Кубійович заохочував українців-студентів географії до української географічної тематики. В 1930 р. під редакцією Кубійовича з'явився «Науковий збірник Географічної секції при Українській студентській громаді в Кракові». Це був перший географічний збірник на західних українських землях. Чимало примірників цього збірника розіслано до географічних установ світу, частину разом із «Записками НТШ». Публікація цього збірника сколихнула польські шовіністичні кола. Директор Інституту географії вмістив у журналі „Wiadomości geograficzne“ заяву, що він не має нічого спільного з цією «руською брошурою». Вороже наставлення польських географів, зокрема професора Львівського університету Е. Ромера і Познанського університету Ст. Павловського, зміцнилося, коли Кубійович виявив фальшованість статистичних даних у їхніх працях, що стосувалися до національного складу людности Східної Галичини.

Відштовх від польського наукового середовища зміцнив зв'язок Кубійовича з українським суспільством і науковим світом. 1931 р. його вибрано дійсним членом Математично-Природничо-Лікарської Секції НТШ, при якій він очолив географічну комісію. Розгром української науки в УРСР та ув'язнення й заслання Ст. Рудницького наклали на Кубійовича обов'язок поширити географічні досліди на всю територію України. Цей обов'язок Кубійович виконує ціле півстоліття. Вислідом докладного пізнання життя, потреб і змагань українського народу, невтомної праці, великого організаційного і редакторського хисту, беззастережної наукової об'єктивності, а передусім незламної волі присвятити свою працю батьківщині, є десятки першорядних наукових праць, між ними такі загально відомі наукові публікації, як: «Атлас України й сумежних країв», «Географія України й сумежних країв», «Енциклопедія українознавства», низка картографічних творів, зокрема фізичні, етнографічні та адміністративні крати України і її країв, а між ними видатна «Етнографічна карта Південнозахідної України (Галичини)» й недавно видана топографічна «Карта України» (1 : 2.000.000.

«Атлас України й сумежних країв» (Львів, 1937) це перший і найбільший географічний твір Кубійовича, що його опрацювання вимагало повних три роки часу. Найбільше часу витрачено на зібрання джерельного матеріалу окремих займанщин України та зведення їх до порівняльного стану. Цю працю уможливила жертвенна поміч ентузіаста географа й картографа д-ра М. Кулицького, який не тільки виконував усі картографічні праці, але був

автором фізичної карти і співавтором низки інших карт і діаграм. До співпраці радо приступили й інші українські географи і фахівці окремих наук. До них належали: В. Дорошенко, Є. Жарський, І. Зілинський, Р. Зубик, В. Іванис, І. Іваницький, І. Крип'якевич, Л. Лукасевич, М. Мельник, С. Пастернак, Ю. Полянський, Вс. Садовський, І. Тесля, І. Федів, Є. Храпливий і В. Чередиїв. Текстові пояснення охоплюють 40 сторінок, карти — 38 великих і 166 малих і діаграми розміщені на 66 подвійних сторінках. За змістом, матеріал атласу поділено на 6 відділів: Природа, Людність, Сільське господарство, Інші галузі господарства, Різне і Українські землі в Польщі. Атлас з'явився друком фондами Українського видавничого інституту, що його zorganizував В. Микитчук, видавець Української загальної енциклопедії.

Атлас України Кубійовича був найбільшим досягненням української географії міжвоєнного періоду. Він дістався до більшості географічних установ світу, одержав прихильні рецензії чужих науковців і став одним з основних посібників вивчення географії Східної Європи.

«Географія України й сумежних країв», том I, 1938, це другий після Атласу України синтетичний нарис географічних відомостей про Україну, опрацьований при співпраці українських географів та споріднених науковців, як: Р. Єндик, Є. Жарський, І. Зілинський, В. Іванис, М. Кулицький, І. Крип'якевич, М. Мельник, Ст. Пашкевич, Ю. Полянський, І. Тесля, І. Федів та В. Чередиїв. «Географія України», — це науково-популярний твір (VIII + 512 стор.), дуже багато ілюстрований світлинами, картами й діаграмами. 1-ий том охопив загальну географію України, 2-ий том був призначений регіональній географії України. Його видання перервала війна.

Досліди з демографії і статистики України творять четверту групу праць Кубійовича. Найважливішим твором цієї ділянки дослідів є статистичний довідник «Етнічні групи Південнозахідної України (Галичини) на 1. 1. 1939 року». Цей твір складається з двох томів — статистичного довідника в формі таблиць і пояснень та спертої на ці статистичні дані карти: «Етнографічна карта південнозахідної України (Галичини)» в мірілі 1 : 250 000, яка з'явилася в Лондоні 1953 р. Сам статистичний довідник, 2-ий том, готовий до друку українською і англійською мовами. «Етнічні групи Південнозахідної України (Галичини)» охоплюють усі місцевості цього краю. Джерельним матеріалом цього довідника були не тільки опубліковані дані загальних переписів населення і церковних схематизмів, але також теренові досліді, зокрема докладні звідомлення українських муніципальних урядовців та інших передових людей окремих місцевостей, що після війни замешкали в таборах для переміщених осіб УНРПА й ІРО. Довідник і карта творять унікальний історичний документ демографічного стану Галичини перед Другою світовою війною. Його цінність у тому, що автор подав окремо сім етнічних груп населення: українців, поляків, польських колоністів, греко-католиків, які вживали польської розмовної мови, латинників або римо-католиків з українською розмовною мовою, євреїв та інших (гол. німецьких колоністів). Інші статистичні видання — це чотири томи довідників «Український статистичний річник», що його видало Українське економічне бюро в Варшаві, в 1933—1936 роках, українською й англійською мовами.

Перші українські картографічні праці, головне підручні й стінні карти України авторства Рудницького з'явилися вже під час Першої світової війни. У міжвоєнному періоді, крім свого «Атласу України», Кубійович, спільно з Кулицьким, видав низку підручних і стінних карт України й деяких її країв, як от: «Адміністративна карта Галичини», 1 : 600 000, Львів, 1934; карти Лемківщини й Холмщини; «Фізична карта України й сумежних країв», 1 : 2.500.000, Львів, 1935; «Фізична карта українських земель, 1 : 500.000», Львів, 1939; обидві ці карти перевидано з деякими змінами під час війни (1942) п. з. «Фізична карта Чорноморських країв». Найновішим і найкраще опрацьованим картографічним твором Кубійовича спільно з А. Жуковським є топографічна «Карта України, 1 : 2 000 000», Мюнхен—Париж, 1978 (додаток до газетної «Енциклопедії українознавства»). Головна цінність цієї карти — це дуже багатий зміст, на який, поруч розміщення фізично-географічних предметів, складається вміщення приблизно 5000 осель: сіл, селищ міського типу і міст, й усталення української географічної термінології і правопису місцевих назв.

Найважливішим і найпотрібнішим твором, який випродукувала українська наукова еміграція під проводом Кубійовича, є «Енциклопедія українознавства». Починаючи з 1948 р. опрацьовано й оголошено друком кілька частин цього багатотомового твору: Перша — загальна частина («ЕУ1») у трьох томах українською мовою; перша — загальна частина («ЕУ1») у двох томах англійською мовою; Друга — газетна частина («ЕУ2») українською мовою, на сьогодні 8 томів, до газет «Тимковські». Цілість має охоплювати 10 томів. Два останні томи й доповнення в редакторській стадії. Одночасно йде переклад газетної частини «ЕУ2» на англійську мову (АЕУ2).

Головні завдання «Енциклопедії українознавства», які назвав Кубійович, три: 1. служити вірним довідником для двомільйонної маси українців, що живуть поза кордонами СРСР; 2. бути джерелом правдивих інформацій про Україну й український народ для чужинців. (Цій потребі має служити переклад «ЕУ» англійською і, можливо, й іншими мовами); 3. бути джерелом правдивих інформацій про минуле й сучасне України для українців на рідних землях, де систематично промовчуються або фальшуються інформації про життя і змагання українців на політичному, культурному, церковному, і взагалі національному полі.

З уваги на важливе значення географічних інформацій у політиці географія в СРСР стоїть повністю на службі уряду. Висліді загальних переписів населення, головне з ділянки демографії, уряд міняє відповідно до своїх політичних потреб і плянів. Тому викривання фальшів у статистичних публікаціях належать до найважливіших завдань української географії у вільному світі. З цієї також причини географічні інформації становлять важливу частину ЕУ. Географії, зокрема демографії України присвячені сотні статей, які вийшли в великій більшості з-під пера Кубійовича.

Своїми дослідженнями з географії України Кубійович збудував собі тривалий пам'ятник, який завжди буде правити за дороговказ молодшому поколінню українських науковців.

(«Сучасність», ч. 9 (237), Мюнхен, вересень 1980)

80-ЛІТТЯ ПРОФЕСОРА Д-РА ВОЛОДИМИРА КУБІЙОВИЧА

23 вересня ц. р. сповнилося 80 років визначному українському вченому і заслуженому громадянину проф. д-рові Володимирові Кубійовичеві.

Вже на весні цього року під час його перебування у ЗДА і Канаді українська громадськість відзначала цю річницю зустрічами й бенкетами, і при цій нагоді як сам Ювілят, так і його співробітники інформували про «Енциклопедію Українознавства» і влаштовано збірки на це видання.

Європейський відділ НТШ, довголітнім головою якого є проф. В. Кубійович, створив спеціальний Комітет у складі інж. М. Маслова, проф. А. Жуковського і проф. А. Вирсти для підготовки і влаштування урочистого вечора на честь Ювілята, що стало небуденною подією для українського Парижу. Щоб надати цій імпрезі більш інтимно-родинного характеру організовано спільну вечерю у славних сальонах «Лютеції», в п'ятницю, 19 вересня 1980.

Було приємно, що на цю зустріч прибув привітати достойного Ювілята майже весь український Париж і представники церков: генеральний вікарій о. д-р М. Василик, о. прот. С. Гаюк, о. Михайло Башкатов, діячі українських організацій й установ, а хто мав поважні перешкоди, вислав листовні побажання. У президії поруч достойного Ювілята сиділи митр. Максим Германюк з Канади, який у дорозі на Ватиканський Синод завітав до Парижу і радо взяв участь у цій імпрезі; проф. І. Кошелівець; письменниця Е. Андіївська; редактор польського журналу «Культура» Є. Гедройць, приятель Ювілята з молодих років; д-р Я. Мусянович, віцепрезидент СКВУ і голова Українського Громадського Комітету у Франції; проф. Нової Сорбонни Е. Крюба; дир. П. Плевако; д-р Радейко з Норвегії; інж. Ф. Якимець з Венесуелі; інж. Катерина Штуль; проф. Т. Волошин, також уродженець Нового Санчу, як і проф. Кубійович, його товариш з гімназійних років.

Від імени підготовного Комітету привітав чисельну українську громаду і запрошених французьких і польських приятелів проф. А. Жуковський, склав Ювілятові якнайкращі побажання від імени НТШ і Редакції «Енциклопедії Українознавства» та зачитав листовні привітання від Блаженнішого Патріярха Йосифа Сліпого, ректора УВУ — проф. д-ра В. Янева, президента СКВУ — М. Плав'юка, проф. д-ра О. Оглоблина та низку інших привітань. Блаженніший митр. Мстислав Скрипник передав свої побажання телефоном.

Слово про Володимира Кубійовича виголосив проф. І. Кошелівець, близький співробітник і приятель Ювілята (це слово друкуємо окремо). Тепло привітали Ювілята митр. Максим Германюк; д-р Я. Мусянович (від всіх українських організацій у Франції); проф. П. Шумовський (від Бібліотеки ім. С. Петлюри і родини Шумовських, приятелів В. Кубійовича); Татьяна Плющ (від новоприбулих з України); інж. В. Малинович (від редакції «Українського Слова» і УНС) та пані д-р Р. Радейко (від приятелів чужинців).

Крім наведених, на адресу Ювілята надійшли привітання від о. шамбеляна Михайла Левенця, проф. Володимира Янева й пані Янів, проф. Валеріяна Ревуцького (Ванкувер), Володимира Ноти (Загреб), д-ра Володимира Поповича (Гент), інж. Миколи Маслова, пані Марії Любинецької, інж. Василя Михальчука, інж. Івана Вергуна (Сен-Поль сюр Мер), полковника ген. штабу Армії УНР Володимира Солонаря, д-ра Назара Ясінчука.

*

Приємну несподіванку для Ювілята зробила пані Емма Андіївська, яка передала йому від приятелів і співробітників подарунок — годинник.

На закінчення взяв слово сам Ювілят, подякувавши всім тим, що його вшанували, і з гумором оповідав цікаві події зі свого життя. До пізньої ночі гомоніла весела громада, задоволена, що своєю присутністю вшанувала достойного й дорогого Ювілята.

*З ювілейної зустрічі в Парижі
Зліва направо: Т. Плющ, А. і Т. Жуковські*

ВСТУПНА ПРОМОВА АРКАДІЯ ЖУКОВСЬКОГО

Достойний Ювіляте,
Високопреосвященніший Владико Митрополите,
Високопреподобні й Всечесні Отці,
Шановні французькі й польські Приятелі,
Пані й Панове,

приступаємо до другої частини цієї зустрічі української родини Парижу з участю гостей з Мюнхену, Норвегії, Канади, ЗДА, Венесуелі . . . — зустрічі для вшанування заслуженого й вельмишановного професора Володимира Кубійовича.

Дозвольте привітати Вас, Володимире Михайловичу, від імени Наукового Товариства ім. Шевченка, якого ви є не тільки головою, але мотором і душою. НТШ, вітаючи Вас, свого найстаршого дійсного члена, з нагоди 80-літнього ювілею, складає Вам сердечну подяку за Ваш титанічний труд для славної української наукової установи, за Ваш великий вклад в скарбницю української вільної науки.

Другу частину Вашого життя Ви зв'язали з великим проектом видання «Енциклопедії Українознавства» у її різних формах і мовах. ЕУ, крім наукової вартості, має й політичне значення. Цей твір появляється під пильною, навіть суворою Вашою рукою; він об'єктивно та всебічно інформує українського й чужинецького читача про всі ділянки українознавства і здобув загальне визнання, тому й така лють проти нього з боку недругів, які були змушені zareagувати на його появу своєю УРЕ. В цьому й полягає Ваше «політикум», що мудрими вчинками викликаєте реакцію на нашій Батьківщині.

Ініціюючи й послідовно здійснюючи твір Вашого життя, якому Ви пожертвували навіть Вашу улюблену географію, Вам, Пане Професоре, вдалося згуртувати біля ЕУ майже всіх українських науковців, розсіяних по всьому світі. А що це не легка справа в даних українських обставинах, — всі знають. Це велике діло вдалося Вам реалізувати завдяки авторитетові, яким Ви втішаєтеся серед усієї української громади. Без перебільшення треба зазначити, що в розбурханому сучасному українському морі Ви являєтеся, мов той маяк, на який громада орієнтується, вважає Вас духовним провідником. Тож побажаймо Ювілятові прожити ще многих і радісних літ та попросимо Всевишнього, щоб дав Йому здоров'я і сил закінчити твір його життя, який став неначе візитівкою для всіх українців.

Високоповажаний Пане Професоре!

Вітаю Вас з Вашим вісімдесятилітнім життям і багатогранної творчості, овочами якої збагатилася наша українська наука і культура. Поблатословив Вас Господь не лише гарним віком, але й дав Вам сили і енергії, не зважаючи на так звану «старість», провадити свою наукову працю і жити нею, не зважаючи на число років і з ними пов'язаними фізичними слабкостями. Це Божа благодать і винагорода за те, що свої здібності, таланти Ви належно використали ціле своє життя.

Та над усе радію, що немов від імени цілого українського народу можу з тієї нагоди окрім признань, подиву й побажань зложити Вам подяку за Ваше трудолюбиве життя і все, що зробили Ви своєю пишною, дбайливою науковою працею для нас усіх і для слави та місця українського імени в світовій науці. Спасибі Вам велике, Дорогий Пане Професоре, і нехай Господь Бог благословить новими силами та ще довшим віком для добра нашого Народу.

Благословення Господне на Вас!

† Йосиф, Патріярх і Кардинал

Вельмишановний і Дорогий Пане Професоре!

З великою радістю маю шану від імени Президії Секретаріату СКВУ зложити Вам наші щирі побажання з нагоди чергового відзначення Вашого 80-ліття.

Ви щасливі, бо Ваше ім'я записане золотими літерами в історії нашого народу. Ви не завагались у бурхливі роки Другої світової війни служити українському народові на дуже невдячному відтинку громадсько-політичної дії. В повоєнному етапі Ви в своїй далекозорості вибрали шлях наукової праці, у висліді якої не лише українська спільнота вільного світу, але й наш народ на Батьківщині горді двома виданнями «Енциклопедії Українознавства» українською й англійською мовами.

Ці монументальні праці знайшли визнання чужих і своїх і зрозумілу лють ворогів-поневолисвачів українського народу. Це доказ, що українська правда пробиває мури байдужості чужих, дає зброю в руки молодшого покоління, з якого напевно виростуть кадри Ваших послідовників.

У нормальних обставинах ми бажали б Вам заслуженого відпочинку. Але, як знаєте, Дорогий Пане Професоре, наші обставини такими не є, і тому ми бажемо Вам багато сил і витривалості працювати ще довгі роки на службі Батьківщині.

Щасти Вам Боже на многі літа!

Микола Плав'юк, Президент

Високоповажаний Пане Професоре,
Достойний Ювіляте!

Напередодні Вашого 80-ліття творчого й багатого життя пересилаю від імени Українського Вільного Університету та Товариства Сприяння Українській Науці якнайкращі вітання, тим щиріші, що насьогодні Ви являєтеся найдавнішим членом професорського збору УВУ та постійним членом Наукової Ради Дому Української Науки (з дня його заснування 1962). Ми свідомі, що УВУ, який за чотири місяці відзначатиме 60-ліття свого існування в найважчих умовах праці у трьох різних країнах та під різними політичними режимами поза межами України, завдячує своє існування за другої світової війни Вашим інтервенціям та реальній допомозі, що годиться саме сьогодні відзначити для повної характеристики Вашої діяльності. Звичайно, ми це окремо наголосимо в часі нашого академічного вечора у Мюнхені.

На многі літа, Достойний Ювіляте, для продовження Вашої корисної служби українській нації і для завершення монументального життєвого твору — настільної книги кожного свідомого українця.

У найглибшій дружній пошані — проф. д-р Володимир Янів
Сарсель, 11 вересня 1980 Ректор У.В.У.

Дорогий Володимире Михайловичу!

У цей знаменний день Твого народження прошу прийняти від мене і Дмитра наші найсердечніші поздоровлення і найкращі побажання, передусім здоров'я, здоров'я й ще раз здоров'я.

А втім, це не лиш Твій день, Твоє Свято, Свято Твого 80-ліття. Це свято всіх нас, Твоїх друзів і співробітників, з якими Ти працюєш вже понад півстоліття для добра української науки й української нації. А зокрема й найголовніше — це свято «Української Енциклопедії», Твого величного й віковичного твору про Україну, правдиву Україну, якою вона була, є, навіть уярмлена й спотворена чужою й ворожою владою, і — дай, Боже, буде.

ЕУ — АЕУ — це витвір Твоїї мрії, Твоїї ідеї, Твого задуму й Твоїєї жертвенної, невтомної й плідної діяльності протягом понад 30 літ.

Українська енциклопедія — ЕУ й АЕУ — вже визнана як найбільший, найважливіший і найцінніший твір нашої еміграції. Але значення його далеко більше. Хоч він написаний на еміграції, він призначений для цілої України й цілого культурного світу, він належить їм.

Скоро, скоро завершиться праця над ЕУ, але праця над АЕУ 2 щойно почалася.

На многая й благая літа, Дорогий Друже! Твій
Лудлов, 19. 9. 1980

Олександр Оглоблин

ПРИВІТАЛЬНЕ СЛОВО ІВАНА КОЩЕЛІВЦЯ

Дорогий Ювіляте Володимире Михайловичу,

Вельмишановна Ювілейна Громадо,

Вельмишановні французькі й польські Гості, Друзі Ювілята, гарний день нам сьогодні випав — привітати заслужену людину з вісімдесятиліттям, яка, подолавши недавно важку хворобу, сидить ось тут, у нашому товаристві, на порозі дев'ятого десятиліття ставши. А я особисто вдячний колегам з Наукового Товариства ім. Шевченка за честь сказати привітальне слово Ювілятові.

Є у Василя Симоценка вірш «Лебеді материнства», головна думка якого висловлена в рефрені:

Можна все на світі вибирати, сину,

Вибрати не можна тільки Батьківщину.

Незаперечна істина. Але іноді здається, що людина все ж буває поставлена перед вибором, як от у випадку нашого шановного Ювілята. Часом звуть його «твердим лемком», але він сам спростував це у книжці «Мені 70», бо його батько походив з Городенщини на Покутті і тільки обставинами життя був перекинтий на Західню Галичину.

Я сказав, що Володимир Михайлович наче б був поставлений перед вибором, бо його мати була польського роду і виростав він у польському оточенні, навіть за дитячих років говорити йому було трудно по-українському. Учився він у школі, а потім і в гімназії, де були майже самі поляки, і закінчив польський університет у Кракові, де обрав собі фах географа. Отож, наш Ювілят мав з однаковим правом вибирати польську чи українську батьківщину. І все ж поет має рацію: батьківщини не вибирають. І Володимир Михайлович не вибирав. Вибір стався сам собою. Наче б не він вибирав батьківщину, а вона його. Уже з ранніх дитячих літ Володимир Михайлович усвідомив себе малим «русінком», згодом «русінство» переусвідомилося на тверде українство. Воно й повело його по закінченні університету, замість кар'єри в польській науці, по шляху служіння своїй батьківщині України.

Не є моїм завданням сьогодні виголошувати доповідь про життя й наукову та промадську діяльність Кубійовича. Це тільки ювілейне привітання, яке зобов'язує говорити щось гарне про заслуги Ювілята, але першою доброю прикметою його мусить бути стислість. Тому я не буду вдаватися в докладну характеристику Кубійовича-географа. Зрештою, якби й хотів, то не міг би, бо не належить це до моєї компетенції. Скажу лише, що почав він друкувати наукові праці, ще будучи студентом ІКраківського університету, і в скороченому реєстрі його наукових публікацій, які появились до початку другої світової війни, тобто доки він міг нормально науково працювати, зано-

товано близько 60 позицій українською, польською й іншими слов'янськими та західніми мовами. Серед них особливо вирізняються дві великі синтетичні праці, укладені Ювілятом за співучастю інших фахівців: «Атлас України й сумежних країв» (1937) і «Географія України й сумежних країв» (1938), які за короткий час набули такої популярности, що в галицьких інтелігентських родинх стало ознакою доброго тону мати їх на книжкових полицях. Не переставав Володимир Михайлович науково працювати й далі за своїм фахом, але по війні самі обставини життя поставили його коло іншого діла, про яке мова далі.

*Фрагмент із зустрічі в Парижі
Промовляє І. Кошелівець, ліворуч В. Кубійович*

Мені вже не раз траплялася приємна нагода писати про Володимира Михайловича, і хай шановні слухачі дарують, як я, дещо повторюючися, скажу про нього як географа таке, що вільно сказати, не будучи самому географом. Мудрий Григорій Сковорода казав, що людина буде порожня, як виїдений хробоком горіх — «свищ», якщо вона не зуміє знайти себе в «сродному» її ділі. І наш сучасник Олександр Довженко, теж спостережливий знавець людської натури, казав щось подібне: кожна справжня людина обов'язково знайде своє поклонання. Є в його «Зачарованій Десні» розповідь про дядька Самійла — косаря виняткового таланту, якщо цей термін можна прикла-

дати до такої скромної професії. «Орудував він косою, — каже Довженко, — як добрий маляр пензлем чи ложкою, легко і вправно. Коли б його пустити з косою просто, він обкосив би всю земну кулю, аби тільки була добра трава та хліб і каша».

Хай дарує мені шановний Ювілят таке далеке порівняння, але саме так я уявляю його в покликанні географа. Починаючи наукову працю ще студентом, Володимир Михайлович брав собі наплечник, обходив облюбований терен у Карпатах, досліджуючи його, і в результаті укладалася наукова праця. Отож, якби були належні умови та дати йому до наплечника мінімально те, що для Довженкового дядька Самійла хліб і каша (йому й не треба багато: він майже аскет), то обійшов би він усю земну кулю, сам-один створивши українську географічну науку.

Але на тій батьківщині, яка «вибрала» його, вже шістдесят з чимось років існує несвітський режим, який не плекає добрих робітників науки, а вбиває їх, як убив Кубійовичевого попередника в ділянці географії — Степана Рудницького. І судилося нашому Ювілятові, опинившись на чужині, мабуть, не з малим жалем відмовитися від стислої географії і стати енциклопедистом, що й стало йому другим «сродним» ділом. Енциклопедистом у повному значенні цього слова: не лише редактором енциклопедії, а й автором багатьох статей для неї, дуже часто не з свого фаху, коли бракує фахівців з різних ділянок, а їх в українознавстві бракує дедалі більше.

Тут я зроблю великий перескок, лишивши на боці безумовно цікавий період у діяльності Володимира Михайловича як толови УЦК за другої світової війни, період важкий і відповідальний, з якого він щасливо вийшов, врятувавши свою голову; залишу цей період на боці, щоб сказати дещо про його працю, яку всі ми найбільше знаємо, бо діється це на наших очах ось уже кілька десятиліть, про Кубійовича — редактора «Енциклопедії Українознавства».

Повернімося у ув'язі до 1945 року. Кінець війни. Тоді ще не зорієнтовані в ситуації американці й англійці з легким серцем у своїй наївності охоче віддавали більшовикам так званих (виробився тоді такий термін) переміщених осіб. І в тій ситуації вигуки А. Вишинського на форумі ООН, який вимагав, щоб віддали їм на розтерзання Кубійовича, мали далеко не реторичне значення. А одного разу, вже в 1946 році, Кубійовича заарештували американці і протримали в ув'язненні шість тижнів. Чи він боявся тоді? Я не знаю, бо якось за тридцять років дружніх взаємин з ним не довелося говорити на цю тему. Спитаю після ювілею. Але на людей, що знали його, Кубійович справляв враження безстрашної людини, хоч аж ніяк не виглядав героєм, бо, завжди зрівноважений, не любить хизуватися і має відразу до порожньої патетики. Не любить пози.

Коли небезпека трохи вляглася і ми відчули себе на свободі, почалося активне промадське життя, переважно по таборах і таких центрах, як Мюнхен. У тій непевній ситуації тягнуло людей на самовизначення: здавалося, надійшов час переосмислити свою історію, і хотілося заглянути в невідоме майбутнє. Робилося це з надзвичайною сміливістю, гідною кращого застосування, але, як звичайно за переходових часів, на короткому віддиху: у таборових дискусіях і газетних статтях. При тому кожен автор газетної статті був переконаний, що остаточно розв'язує найкардинальніші питання історичного буття не тільки свого народу, а й усього людства.

Зважаючи на це, другу половину сорокових років можна б назвати добою культурного ґрунדרства (особливо у Мюнхені, але й по таборах): засновувалися високі школи, академії, творилися літературні й мистецькі організації. Цілком природне, що після усталізування життя багато чого з тоді заснованого зійшло згодом на пшик.

Кубійовича, як людину раціонального складу мислення, ґрунדרська лихоманка не приваблювала, а як він і заходився тоді коло відновлення Наукового Товариства ім. Шевченка, то робив це за точним обрахунком, на підставі незаперечних аргументів: НТШ у Львові більшовики ліквідували, а більшість його членів опинилася на еміграції. Отож, були всі підстави відновити його тут.

Звісно, це аж ніяк не рятувало відновлене НТШ від такої самої долі, яка спіткала інші наукові й ненаукові установи, засновані при кінці сорокових років. І власне тут виявився таланти Кубійовича-організатора, заслуга якого не так у тому, що він відновив НТШ, як в іншому: в ідеї негайно ж знайти для нього конкретне діло, при якому воно не зачев'яділо б. Цим ділом стала «Енциклопедія Українознавства»; як показала дальша практика, ділом, що виповнило другу половину життя Володимира Михайловича по цей день.

Володимир Кубійович — організатор наукової праці, ціла окрема тема, на яку в мене вистачає часу, хіба щоб виопуклити лише один її аспект: уміння дібрати велике число ближчих і дальших співробітників, не на одне якесь короткотривале зусилля, а на діло, коло якого він сам і його співробітники трудяться вже понад тридцять років.

Я не хочу малювати вам ідеального Кубійовича. Він і не потребує цього, бо витримає портрет без прикрас. У людях він часто помиляється: йому властиве при кожному знайомстві швидко захоплюватися в надії, що знайшов для себе нового співробітника, але дуже часто так само швидко й розчаровуватися. Розчаровуватися з невеликими прикрасами, бо праця для енциклопедії вимагає певного, чітко визначеного стилю, яким володіє далеко не кожен, і заангажований часто виявляється або зовсім неплідним, або має претенсії, щоб його еляборати конче були надруковані, хоч вони далеко не відповідають

кондиціям. А в цьому питанні Кубійович вимогливий без компромісу.

Та коли Володимирові Михайловичеві щастить натрапити на свого, цей новак приростає до енциклопедії вже назавжди.

Ювілеї настроюють на спогади, і тому я дозволю собі нескромність проілюструвати сказане власним досвідом. Зустрілися ми вперше в міттенвальдському таборі десь при кінці сорокових років. Мені було сорок, Володимирові Михайловичеві на сім років більше. Я почував себе тоді вже літньою людиною, а Володимир Михайлович здавався мені підстаркуватим. Тепер обидва ми думаємо зовсім інакше про наш тодішній вік. Ходили ми по навколишніх горах. Ця розвага й тепер найбільша пристрасть Володимира Михайловича у вільний час. Особлива приємність для мене в цих прогулянках була ще й у тому, що він завжди мав добрий тютюн, якого тоді хронічно бракувало.

Головною темою розмов уже й тоді була енциклопедія. 1949 року вийшов перший том статтейного видання, а Володимир Михайлович завбачливо ангажував мене на підготову картотеки до словникової частини, яка плянувалася тоді на чотири томи, а розрослася пізніше до десятиох. Потім на деякий час я віддалявся, але прив'язаність до Кубійовича діяла, як приречення, і присох я до енциклопедії по цей день.

Але в цьому приростанні до Кубійовича з його енциклопедією я не був перший, бо нагоді, як ми заприятелювали з ним, був уже на викинченні перший том статтейної «Енциклопедії Українознавства» (ЕУ I), і в числі перших ближчих співробітників Володимира Михайловича був передчасно померлий Микола Глобенко, заступник головного редактора словникового видання (ЕУ II). Власне по його смерті 1957 року я перебрав значну частину його обов'язків: відділ літератури і мовну редакцію. А попри це Володимир Михайлович любить навантажувати мене переробкою статей з різних інших ділянок, як він залюбки висловлюється, «неудольно» написаних.

Уже з переїздом до Сарселю постійним співробітником редакційної канцелярії стала дружина покійного Глобенка — Серафіма Вікторівна. До числа перших, що зв'язали свою долю з Кубійовичевою енциклопедією, належить неодмінний секретар редакції Софія Янів. Тоді ж таки, ще за перших організаційних кроків, знайшовся Кубійовичеві фінансовий референт в особі доктора Танаса Фіголя, без якого трудно було б уявити собі організацію матеріальної бази європейського відділу Наукового Товариства ім. Шевченка.

Але, мабуть, найкращою ілюстрацією на те, як щастить Володимирові Михайловичу знаходити потрібних людей, може бути випадок нашого шановного колеги, професора Аркадія Жуковського, якого він приєднав собі, уже перебравшись до Сарселю. Я пам'ятаю п'ятдесяті роки, коли вони обидва деякі ділові справи полагоджували у прина-

гідних зустрічах у Парижі. Потім їх співробітництво затіснялося дедалі більше, і сьогодні існування сарсельської резиденції було б немисленне без Аркадія Іларіоновича, турботами якого той дім організації тримається, не кажучи вже про його видатну працю в «Енциклопедії Українознавства».

Я згадую лише приклади ближчих співробітників Кубійовича, але годі було б перераховувати десятки інших, розкиданих по світу, які, не будучи нічим зобов'язані, раз приставилися до спільного діла, тримаючи його безвідмовно.

Я сказав, що Кубійовичеві щастить на добір співробітників. Термін досить невиразний і ледве чи придатний на пояснення причин, чому люди його тримаються. Не поясниш цього й особистим його чаром, якого йому, щоправда, не бракує, але не по-ювілейному скажу, що з ним, як з людиною сухо діловою й наполегливою, не так уже й легко працювати. І ми, його ближчі співробітники, часом зійшовшися на розмову без нього, губимося в припущеннях: що нас біля нього тримає? Особиста приязнь? Безумовно, так. Але й ще щось: пошана до людини, яка має відвагу розпочати діло загальнонародного значення, майже не здійснимо в наших умовах, але вона, ця людина, провадить його з феноменальним завзяттям і послідовністю через цілі десятиліття. І от чудо: вже вималюються обриси кінцевої перемоги. Отож, кожному, хто пристає до такого діла з більш чи менш скромним власним внеском, елементарне почуття відповідальності не дозволяє відскочити серед дороги. Так ми й тримаємося, згуртовані навколо Володимира Михайловича, а вся українська громадськість щільно стежить, як він бореться з нездоланими труднощами і часом, який безжально з'їдає роки; не тільки стежить, а й дає йому підтримку, не саму моральну, а й матеріальну.

Радянська пропаганда залюбки твердить, ніби такі видання, як «Енциклопедія Українознавства», виходять за американські гроші. Так, це великою мірою правда. Тільки не за ті гроші, на які натякають радянські пропагандисти, а за добровільні пожертви українського громадянства, головне Північно-Американських Штатів і Канади. Але й не тільки: «Енциклопедія Українознавства» стала об'єктом загальноукраїнського значення, її підтримують українці всіх континентів, до далекої Австралії включно.

У Володимира Михайловича не бракує ворогів. Маю на увазі не тих, що в людській подобі. Його вороги — план, що хронічно не виконується на призначений термін через ненормальні умови праці; труднощі з добром нових співробітників, замість тих, що вимирають, а люди молодші, які виростають тут, якщо й цікавляться українознавством, не завжди знають конкретну дійсність сучасної України, не мають живого відчуття її. З бігом часу Кубійович утратив ба-

гатьох достоту незаступних співробітників. Вистачить, як я згадаю людину універсальних знань Миколу Глобенка, не менш універсального Богдана Кравцева; можливо, єдиного на еміграції економіста, який досконало орієнтувався в питаннях економіки України, — Всеволода Голубничого. І після кожної такої втрати здається, що далі продовжувати таке складне діло, як видання «Енциклопедії Українознавства», яке вимагає великого колективу фахівців, — нема як. Але завдяки дивовижній наполегливості Кубійовичеві вдається перемогти труднощі і посувати своє діло вперед, хай і з дедалі наростаючим уповільненням.

У такій ситуації, коли мова про ворогів, — найперший ворог Кубійовича — бог Кронос, що ковтає своїх дітей, неблаганний час; він поглинає рік за роком, не зважаючи на те, чи вкладається в ці роки реалізація запланованого на них, чи ні.

Сьогодні Володимирові Михайловичеві вісімдесят. З першої половини свого життя він яких півтора десятка років працював за першим фахом географа, результатом якої праці були ті понад півсотні публікацій, про які я попередньо згадував. На другу половину життя він змінив свій фах, ставши видавцем та редактором української енциклопедії, і на день свого вісімдесятиліття він має право пицятися немалими здобутками: три томи статтевої «Енциклопедії Українознавства», вісім томів словникової і два томи статтевого видання англійською мовою. Лишається докінчити два томи українського видання, і по закінченні їх Володимир Михайлович міг би вважати своє життєве покликання виконаним. Але наш Ювілят не належить до тих, хто на чомусь досягнутому зупиняється: на порозі вісімдесятиліття він відважився взяти на себе обов'язок головного редактора чотиритомової словникової «Енциклопедії Українознавства» англійською мовою. І хоч він нас, його співробітників, обтяжує в безконечність новими обов'язками до реалізації цього видання, ми від щирого серця вітаємо цей його мужній крок і бажаємо йому в доброму здоров'ї завершити нове велике діло.

З нагоди ювілейних урочистостей звичай велить бажати Ювілятові всіх можливих благ. Що маємо побажати Кубійовичеві? Матеріального достатку? Він його не потребує. Живе аскетом на мансарді і вдоволяється мінімальним. Він міг би сказати за російським поетом Маяковським, що, крім свіжо випраної сорочки, йому нічого не треба. Бажати йому успіхів? Але він сам організатор своїх успіхів, які у нас у всіх на очах.

Одне є, чого присутньо хочеться побажати йому, і я гадаю, що висловлю думку всіх, що зібралися тут цього святочного вечора, коли скажу: многих літ Тобі, Володимире Михайловичу, у дальшу життєву путь ідучи!

Спогадуючи автобіографічне видання «Мені — 70», подаємо інформацію про відзначення 80-ліття проф. В. Кубійовича в Мюнхені.

Наукове Т-во ім. Шевченка в Європі та Український Вільний Університет у Мюнхені відзначили 31. 10. 1980 р. ювілей 80-ліття визначного вченого дослідника і педагога — проф. д-ра Володимира Кубійовича. Вечір відбувся у приміщеннях УВУ і був гідним закінченням подібних, в цьому році вже відбух, святкових зустрічей в Америці, Канаді і Франції. У програму імпрези входили: ювілейна доповідь ректора УВУ проф. В. Янева, виголошення й відчитання привітів, виставка наукових праць ювілята (виготовлений список обняв понад 60 титулів) і товариська зустріч з ювілятом.

Вечір відкрив д-р А. Фіголь, вітаючи в президії поруч достойного ювілята представників обох наших Церков — Владику Платона Корниляка і о. протопресвітера П. Дубицького, а також усіх учасників, зокрема довголітнього

Президіяльний стіл підчас зустрічі в Мюнхені

Зліва направо: д-р А. Фіголь, Владика Плятон Корниляк, проф. В. Кубіювич, о. протопресвітер П. Дубицький, ректор УВУ проф. д-р В. Янів

куратора Дому української науки, д-ра Й. Маврера. Серед присутніх гостей (бл. 100 осіб) були репрезентанти українських наукових і громадських установ — о. проф. І. Гриньох (УБНТ), проф. Ю. Бойко (УВАН), інж. Г. Комаринський (УТГІ), мгр. А. Мельник (ЦПУЕН), ген. В. Татарський (Союз Укр. Ветеранів), Ольга Штайнер (ОУЖ), Марія Салаяк (Пласт) та інші.

Ректор В. Янів дав у своїй доповіді чітку силуетку особливості ювілята як людини, визначного вченого, дослідника, громадського діяча, а передусім організатора нашого наукового життя на еміграції. (Доповідь буде опублікована).

Пластуни Оксана Чорній і Осип Спех вручили ювілятові китицю квітів після привіту, що його виголосив голова Крайової Пластової Старшини Марія Салаяк. Відчитано привіти від: Патріярха Кардинала Йосифа, президента УНР М. Лівичького, президента СКВУ М. Плавюка, проф. О. Оглоблина та проф. Г. Штатмюллера.

Виголосили привіти: Владика Платон, о. П. Дубицький, о. проф. І. Григнєх, проф. Ю. Бойко. Предсідник вечора подав до відома, що крім повищих наспіли ще привіти від: ректора УТГІ проф. І. Майстрєнка, ред. М. Добрянського (Лондон), панства проф. О. і Г. Горбачів (Франкфурт) проф. И. Кратохвіля (Штуттгарт), д-ра Надії Плющ (Мюнхен), проф. П. Потічного (Гамільтон), пані Марти Добрянської-Стельмах (Бохум) і від о. І. Лєсько-вича (Гамбург).

Голова Крайової Пластової Старшини в Німеччині Марія Сал'як в товаристві пластунів — Оксани Чорній і Осипа Спєха — передають квіти Ювілятові

На закінчення до присутніх звернувся ювілят. Дякуючи організаторам вечора, він підкреслив, що подібні зустрічі з громадянством у Канаді чи ЗСА мали інший характер, ніж у Парижі й Мюнхені. За океаном йшлося про мобілізацію фондів на закінчення ЕУ. Українська діаспора в Канаді й ЗСА виявилася надзвичайно співзвучною для справ ЕУ і його поїздка увінчалася (завдяки Патронатові НТШ-Сарсель в Торонті) дуже поважним успіхом мобілізації понад чверть мільйона доларів на цілі ЕУ. Знову вечір у Мюнхені має для нього особливо симпатичний характер, бо Мюнхен пов'язаний у нього з рядом приемних спогадів про початки його еміграційного етапу праці, про установи, події, людей і про багатьох, сьогодні вже покійних наукових співробітників. Ювілят подякував проф. В. Яневу за змістовний реферат. Згадуючи інших промовців на таких зустрічах-бенкетах, він подякував ред. І. Кошелівцеві за його слово на вечорі у Парижі (воно лежало окремою брошурою для кожного учасника при вході) і підкреслив, що виступи проф. О. Оглоблина і проф. Ю. Шевельова наголошували політичний аспект в його працях і громадській діяльності. Сам ювілят вказав нанаціональний і політичний момент при відновленні ним діяльності НТШ, знищеного більшовиками разом з його великим науковим доробком понад 600 томів наукових праць. Той політичний аспект є і при виданні ЕУ і тому він вже 33 роки «тягне це невдачне діло» і тому не прийняв свого часу пропозиції обняти катедру географії в університеті в Берліні. Серед присутніх привітав ювілята Софію Янів, яка приїхала на цей вечір зі Сарсєлю, як найдавнішу співробітницю, ще з 1947 року в Мюнхені аж донині. Згадав, що

йому було мило відзначувати свого часу своє 70-ліття (тоді появилася його автобіографія «Мені 70»), а тепер 80-ліття. Але вже не певний за своє 90-ліття... «що подумают на небесах?». З турботою про майбутнє він говорив: «...ми відходимо і є проблема молодого покоління науковців, які не можуть бути стовідсотковими українськими вченими, бо вони вже канадські вчені...», а це велика різниця в підході й настанові до проблем. Дякуючи щиро присутнім, ювілат просив підтримки в його дальших зусиллях.

Всі відспівали «многоліття» і так закінчилася перша частина вечора. Учасники оглядали виставку вже рідкісних нині праць Кубійовича та бібліотеку УВУ. Поступово сходилися всі до залі, де відбулося прийняття, що його дбайливо приготували пані: К. Леммер, Ц. Фербер і М. Заяць. Ювілат ще раз подякував усім організаторам і усім гостям, що таким симпатичним вечором вшанували його 80-ліття.

(«Християнський Голос», Мюнхен, 30. XI. 1980)

Високоповажаний Пане Професоре!

Не маючи, на жаль, змоги взяти участь у відзначенні Вашого 80-ліття у Мюнхені, я прошу Вас прийняти сердечні привітання і щирі побажання від Державного Центру Української Народньої Республіки в екзилі та від мене особисто.

Ваші величезні заслуги на полі української науки, а значить і перед цілим українським народом, залишаться завжди у вдячній пам'яті наших нащадків. Бажаю Вам ще довгих літ трудолюбивого життя та всього найкращого у Ваших дальших починаннях.

Щастя Вам Боже!

З правдивою пошаною і найліпшими привітаннями

(—) Микола Лівіцький

Euer Magnifizenz!

Sehr verehrter Herr Rektor!

Da ich leider verhindert bin, an der festlichen Ehrung von Herrn Prof. Dr. KUBIJOVYČ teilzunehmen, bitte ich Sie dem Herrn Jubilar, dem als Wissenschaftler, als ukrainischem Patrioten und als aufrechtem Charakter meine besondere Verehrung gilt, meine herzlichen Grüße und Glückwünsche zum Ausdruck zu bringen.

Mit allen guten Wünschen für die Feier

verbleibe ich, Euer Magnifizenz, sehr ergebener

(—) Prof. Dr. Georg Stadtmüller

Бажаю цим листом приєднатися до української громади в Мюнхені, коли вона (31. X.) відзначає заслуги проф. Володимира Кубійовича для української культури та вшановує його 80-річчя...

Не забуваємо його ґрунтовних праць з географії України, які мають піонерське значення, між ними:

Перший атлас України, досі неперевершений, хоча київський уряд яких 20 років тому повідомив, що виходить двотомовий атлас УРСР.

Кілька великих мап України, деякі з них, через несприятливі політичні умовини, могли вийти в світ лише під замаскованою назвою, як «Карта Чорноморських Країн».

Але понад усе монументальна Енциклопедія України у трьох різних виданнях.

Це візитна картка української нації, якою вона може гідно й достойно представитися світові.

ЕУ — золота сторінка в історії української нації.

Проте, коли відзначаємо ювілей проф. Володимира Кубійовича, не можемо поминути його діяльності як провідника Українського Центрального Комітету 1939—1945. Це роки, коли наш народ знайшовся в пожарі найжахливішої досі війни, в обіймах терору найбільших його ворогів...

Пора сказати — з почуттям повної відповідальності, — що проф. Кубійович визначив мету для цієї організації єдино правильну в тих страшних умовах. Її можна сформулювати в двох пунктах:

1. Усіма доступними засобами боронити наш народ від жорстокостей ворожих сил, дбати, щоб жертви, які він мусить принести молохові тотальної війни, були для нього якнайлегші, щоб населення терпіло від жахів воєнного часу якнайменше;

2. Використовувати кожную можливість і кожную щілину в існуючій системі, щоб творити українську силу.

До першої категорії належить широко розгалужена допомогова діяльність, яка своїм розмахом і засягом не має прецеденту в історії України.

Багато з того забулося. Треба нагадати принаймні важливіше:

Сотки громадських харчівень у галицьких містах, які опинилися перед небезпекою голоду, сотки харчівень у міських школах. Харчова допомога голодним районам Підкарпаття. Переселення близька 25 тисяч дітей з голодних районів на хлібне Поділля.

Допомога полоненим, політичним в'язням і репатріянтам. Досягнено звільнення кількох десятків тисяч радянських вояків з німецького полону.

Юридична, моральна й культурна опіка українським робітникам у Німеччині.

Оборона українського населення від зловживань і терору влади.

На окрему згадку заслуговує матеріальна допомога українським ученим і культурним діячам Києва, що був гітлерівським режимом присуджений

на голодове вилюднення. Ця ділянка мусіла бути суворо засекречена, а проте досягла надзвичайних розмірів.

До другої категорії належать:

Організація шкільництва — загально-освітнього, фахово-технічного, середнього і високого: інститути: медичний, ветеринарний, агрономічний; ніколи Галичина не мала так багато технічних шкіл;

Організація учительських сил, перевишкіл учителів;

Відновлення культурно-освітньої праці; хоча під накиненою назвою — відновлено «Просвіту»;

Під замаскованою формою відновлено молодіжну організацію «Пласт»;

Створено близько десятка професійних організацій — від учителів до залізничників;

Співпраця в організації самоврядування в громадах і містах; перший раз в історії Галичини здійснено українське самоврядування;

Українське Видавництво Краків—Львів, очолене проф. Кубійовичем. У першому році по війні, в Мюнхені, в лікарні, попала мені в руки польська газета. Польський журналіст, познайомившись з каталогом цього видавництва, писав: це подивугідне, як українці зуміли використати ситуацію й видати нечувану у воєнному часі кількість книжок.

And last but not least:

Дивізія «Галичина» — за всяких умов творити українську силу! А все це назавжди зв'язане з іменем проф. Володимира Кубійовича. Хоча в результаті війни багато з цих здобутків пропало, не пропала свідомість корисного діла навіть за найважчих умов...

Нашому Дорогому Ювілятові! — честь і слава! І мої найсердечніші побажання на многая і благая літа!

(—) Михайло Демкович Добрянський

ПО Д Я К А

Не маючи змоги особисто чи листовно подякувати всім Установам і Особам, які мене привітали в моє 80-ліття — роблю це цим шляхом.

Зокрема сердечно дякую організаторам зустрічів з громадянством, Жертводавцями і Фундаторами ЕУ, Родинам, гостинністю яких я користувався під час подорожів.

Ваші привіти і пожертви мають і матеріальне і моральне значення і додають мені сил продовжувати нашу спільну працю з надією, що при Божій допомозі і дальших спільних зусиллях закінчимо її успішно.

Ще раз сердечне с п а с и б і з !

Сарсель, в грудні 1980.

(—) Володимир Кубійович

Голова Громадського Комітету вшанування 80-ліття проф. В. Кубійовича, дир. Роман Мицик, разом з першим заступником голови Комітету, п. Іриною Пежанською вручають грамоту вдячності для Ювілята від громадянства Чикаго під час зустрічі 15 березня 1980.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА в Чикаго

ВІДЗНАЧАЄ З ВЕЛИКИМ ПРИЗНАННЯМ

Достойного Професора

д-ра Володимира КУБІЙОВИЧА,

заслуженого ученого і організатора української науки, головного редактора Енциклопедії Українознавства, та, сердечно вітаючи, з нагоди 80-ліття його життя,

бажає Ювілятові дальших творчих успіхів у праці
та Многих і Благословенних Літ!

Чикаго, 15 березня 1980 р.

Громадський Комітет вшанування 80-ліття
проф. В. Кубійовича і сприяння Енциклопедії Українознавства:

ПРЕЗИДІЯ :

Ярослав Кульчицький, Роман Мицик, Ірина Пежанська, Степан Скробач, Ореста Ткачук, Мирослав Семчишин, Степан Самбірський, Сузанна Казанівська, Дмитро Григорчук, Роман Заяць, Василь Маркусъ

Ч Л Е Н И :

Петро Харук, Наталія Іванів, Роман Мартинюк, Адам Антонович, Омелян Плешкевич, Евстахія Струтинська, Юлія Назаревич, Олекса Гарбузюк, Роман Дмитерко, Валя Сідельник, Галя Янчишин, Богдан Ткачук

Українська Громада
в Чикаго
Відзначає з Великим Признанням

заслуженого ученого і організатора української науки,
головного редактора Енциклопедії Українознавства, та,
середньо встановив з нагоди 80-ліття його життя,
бажає Ювілейні давших творчих успіхів у праці
та Многих і Благословенних літ!

Чикаго, 15 березня 1980 р.

Громадський Комітет вшанування 80-ліття
проф. В. Кудибовича і сприяння Енциклопедії Українознавства:

Президія:

Володимир Кудибович Роман Ширинський Ірина Терещук Віктор Свободяк
Олена Палах Сиринко Соколовський Степан Самодовський Ірина Козак
Людмила Бондарчук Валентина Бондарчук Василь Мартинюк

Члени:

Петро Карпук Ласло Міджовський Роман Маринюк Адам Антонович
Олена Палах Ірина Ширинська Ірина Терещук Ірина Козак
Валентина Бондарчук Валентина Бондарчук Ірина Козак Ірина Козак
Ірина Козак Ірина Козак Ірина Козак Ірина Козак

охоплює пожиттєви за 1979 рїк, якї надїйшли безпосередньо або посередньо через наші Комїтети чи наших Представників до НТШ в Сарселї продовж того року.

З. Д. А.

Міннеаполїс — Ст. Пол

Бїлецька Марїя	\$	5,—
Радїєвський Дмитро	\$	2,—
Соловей Оксана	\$	12,—
їнж. Янович Іван	\$	12,—

Нью-Йорк

Керод Адріян і Люба	\$	30,—
їнж. Пежанський (через п. Галїну Хомїцьку)	\$	60,—
СУА — Віддїл 64	\$	270,—
Щур Лев і Оксана (дві посмертні фундації, див. далї)	\$	1.000,—

Фїлїделфїя

проф. Бїланюк Олекса і Лариса	\$	100,—
Лех Григорїй	\$	40,—
Федорів Мирон	\$	100,—

Чїкаго

проф. Бабяк Павло і Бронїслава	\$	250,—
«Баль дебютанток 1979»	\$	300,—
Влох Михайло (зї спадку через д-ра Ілїю Мула)	\$	910,—
Ґула Петро	\$	15,—
д-р Мула Ілля	\$	100,—
Пластовий Курїнь «Тї, що греблї рвуть»	\$	400,—
Шарунович А і І.	\$	50,—

Збїрне

Балтїмор — УНСоюз 320 Віддїл	\$	55,—
Боффало — УККА-Віддїл, Допомогова Секція	\$	710,—
Вашїнґтон — Жук Василь і Доня	\$	500,—
Детройт — д-р Ґнатчук Микола	\$	75,—
Ірвїнґтон — Яремкевич Юрїй	\$	10,—
Клівленд — Кїкта Степан	\$	50,—
Мїдія, Па. — Сольчаник Андрїй	\$	30,—
Мїдлсекс, Н. Дж. — Стахів Мирослава	\$	150,—
Нью Гейвен — Витвицька Параскевія	\$	40,—

Порт Ст. Люція, Флорида — Маренін Мирон (разом дотепер \$ 500)	\$	100,—
Рочестер — інж. Матковський Ярослав	\$	100,—
Стемфорд, Кон. — о. шамбелян Мицишин Мирослав (див. звіт Нью-Йорк 22 березня 1980 в цьому числі)	\$	5.000,—
Трентон — Гіль Зеновій і Володимира	\$	25,—
Честер — Стельмах Іван і Тетяна (див. посмертна фундація бл. п. мїр. Кулиняк Орест і мати Ольга — «ВіС» ч. 21, стор. 46)	\$	1.000,—

Замість квітів на могили

бл. п. Боднарук Константин, Чікаго (див. «Посмертні фундації» в цьому числі)	\$	550,—
бл. п. Мартинюк Павлина, Акрон — зложила родина За- кидальських в Торонті	\$	10,—
бл. п. д-р Мусійчук Іван, Боффало — зібрано в Монтреалі: по \$ 10,—: 1. Волян Яків, 2. Гладилович Адольф і Ма- рія, 3. Меренюк Василь і Стефанія; по \$ 5,—: 1. Кінах Методій і Марія, 2. Кобилецькі Ярослав і Валентина, 3. Роніш Андрій, 4. Федів Наталія, 5. Роніш Іван і Марія	\$	55,—
бл. п. о. Прокопович Іван, Детройт — зложив д-р А. Фі- голь, Мюнхен	\$	20,—
бл. п. проф. Ставничий Богдан — зложили: д-р Бурачин- ський Ераст і Зірка, Чікаго	\$	50,—
бл. п. проф. Чубатий Роман, Нью-Йорк — зложили: збірка, див. «ВіС» ч. 21, стор. 49 — \$ 500,— + інж. Зубаль Яро- слав, Валлінгтон, Па. \$ 25,—	\$	525,—
бл. п. Яремкевич Софія, Ірвінгтон — зложили: 1. інж. Борівець Ігор і Рудзік Тетяна, Торонто — \$ 70,—; 2. Ра- кочі з Лівінгтону — \$ 25,—; 3. Паньків Юлія і М. з Ір- вінгтону — \$ 20,—; 4. Ракочі з Філядельфії — \$ 10,—; 5. Борковська з Йонкерсу — \$ 10,—	\$	135,—

КАНАДА

Віндзор

Волошин Іван	\$	500,—
Зелений Ростислав	\$	25,—

Вінніпег

Мокрій Степан	\$	500,—
Укр.-Канад. Фундація ім. Шевченка	\$	1.000,—

Едмонтон

Дроздовська Соломія	\$	50,—
проф. Яр Славутич	\$	75,—
Трильовський Петро	\$	20,—

О т т а в а

д-р Войчишин і мгр. Юлія	\$	250,—
Чумак Олег і Раїса (через д-ра І. Войчишина)	\$	50,—

Т о р о н т о

адв. Бардин Ігор	\$	250,—
Беднарський Володимир	\$	10,—
Бігус Катерина	\$	20,—
Бігус Мирослав	\$	100,—
Бобовник Зенон	\$	20,—
Борис Володимир	\$	50,—
Бригідер Іванна	\$	50,—
Булема Богдан	\$	1.000,—
інж. Ващук Євген	\$	40,—
інж. Винників Ярослав і мгр. Дарія	\$	100,—
Григорович Я. В.	\$	35,—
Гула Антін і Ірина з Сенкевичів Малицька	\$	1.000,—
д-р Даревич Юрій	\$	20,—
Закидальська Наталія	\$	20,—
Заяць М.	\$	100,—
Зелена Марія	\$	10,—
Качмарчук Тарас	\$	50,—
Келебай Ярослав	\$	20,—
Кіт Павло	\$	40,—
Клюфас Микола	\$	100,—
Лихач Юстин	\$	50,—
Макар Володимир	\$	50,—
д-р Мельник Петро (див. «ВіС» ч. 21, стор. 55) .	\$	500,—
Мох Іванна	\$	25,—
Нітефор-Тимошенко Ірина	\$	40,—
Ординець Теодор	\$	10,—
Пластова Станиця — Кіш Юначок з Ярмарку	\$	1.500,—
Плітас Зоя	\$	50,—
Романко Никола	\$	20,—
Спольська Марія	\$	10,—
мгр. Терлецький Юрій Роман	\$	10,—
Шипайло Євген	\$	25,—
інж. Шологон Степан	\$	40,—
Штундер Дмитро	\$	40,—
Янішевська Ганна	\$	50,—

З б і р н е

Лондон — Укр. Кат. Церква св. Кирила і Методія	\$	400,—
Монтреаль — Дикий Володимир	\$	5,—

бл. п. Беднарський Олесь, пластун-юнак, Торонто — збірка*)	\$ 160,—	Закидальська Наталія \$ 5,—	\$ 165,—
бл. п. д-р Голейко Лонгин, Вінніпег — зложила дружина Ірина Голейко			\$ 100,—
бл. п. проф. Грабовенський Маркіян — зложили: Шипайло Ольга і Тарнавські Омелян і Олександра			\$ 20,—
бл. п. Гуляк Степан, Торонто — збірка*)			\$ 1.332,—
бл. п. Дикун Лідія, Торонто — див. «Вісті із Сарселю» ч 21, стор. 47, — збірка			\$ 1.500,—

Увага: в життєписі Лідії Дикун (там же) видруковано (5-а сторінка згори) — «1974—77 факультет природничих наук, а 1977 почала студії медицини, що їх...»; має бути: «1974—77 факультет природничих наук Торонтського університету, де одержала ступень бакалавра з відзначенням; 1977 почала студії медицини на тому самому ун-ті, що їх...»

бл. п. Долинський Роман, Ортинський Любомир, Гандзюк Богдан, Перожинський Анатоль — Товаришам Зброї — Бігус Мирослав, Торонто (див. «ВіС» ч. 18, стор. 40)			\$ 300,—
бл. п. Мартюк Володимира — зложив Теті д-р Струк Данило, Торонто			\$ 15,—
бл. п. Пришляк Богдан — зложили: по \$ 25,—: 1. проф. Везпечний Іван, 2. проф. Полюх Орест; по \$ 20,—: адв. Бабій Олександр, 2. Когут Гері, 3. Пришляк Матей, 4. Руссель Кальвін, 5. Сімонс Каті, 6. Мусяк М.; Романич-Ковальчук Ганна \$ 12,—; по \$ 10,—: 1. Станиця Бр. к. в. 1 Д.УНА, 2. Гнатків Осип, 3. Довгань Антін, 4. Мартинишин Кость, 5. Павлусь Володимир, 6. Площанський Григорій, 7. Чернописький Михайло, 8. Шапка Гарасим, 9. Швець Андрій, 10. Чернописький Петро, 11. Руденська Ольга; Криницький Богдан \$ 7,—; по \$ 5,—: 1. Бобик Іван, 2. Борщевський Микола, 3. Василів Степан, 4. Гаврилишин Омелян, 5. Гайдук Іван, 6. Деркач Василь, 7. Казанівський Добромир, 8. о. д-р Комар Микола, 9. Коник Дмитро, 10. Лужба Микола, 11. Пласконіс Василь, 12. Роздольський Богдан, 13. Салітринський Франко, 14. Смотулка Роман, 15. Сімонс Генрі, 16. Сукмановський М., 17. Такой Микола, 18. Ткачук Іван, 19. Фіцкіс Кость, 20. Черепаха Григорій, 21. Шегеда Орест			\$ 404,—
бл. п. мгр. Руденський Теофіл, Ст. Катерінс — збірка*)	\$ 1.302,—	+ Закидальська Наталія, Торонто \$ 5,—	\$ 1.307,—
бл. п. Тербуш Степан — інж. Трачук Василь, Торонто			\$ 15,—

*) Повний список цієї збірки був проголошений в 1979 році в трьох наступних часописах: «Свобода» — Джерсі Сіті; «Новий Шлях» — Торонто; «Гомін України» — Торонто.

бл. п. д-р Федейко Ілярій — посмертна фундація дружини Ольги (див. «ВіС» ч. 21, стор. 48)	\$ 400,—
бл. п. Федорів Ірина Ярослав — зложили: Яблонська Наталія \$ 500,—; Бігуси Мирослав і Марія \$ 200,—; по \$ 100,—: 1. Бігуси Юрій і Ольга, 2. Бігуси Мирон і Барбара, 3. Смеречинські Марко і Уляна, 4. Горди Марта і Руді, 5. Яблонська Рома; по \$ 50,—: 1. Залізняки д-р Юліан і д-р Мирослава, 2. Малицька Ірина, 3. Шафранюки Михайло і Ярослава; мгр. Кальба Богдан і Ольга \$ 40,—; Турчиневич Дарія \$ 30,—; інж. Яворський Богдан \$ 20,—; по \$ 10,—: 1. Закидальська Наталія, 2. Харак Ярослава	\$ 1.460,—
бл. п. Харак Софія — зложила Харак Ярослава	\$ 20,—
бл. п. Черниш Олена — зложила Закидальська Наталія, Торонто	\$ 5,—
бл. п. д-р Яшан Василь — зложила Закидальська Наталія, Торонто	\$ 5,—

ІНШІ КРАЇНИ

Австралія

Довіс — Парахоняк А.	\$ 15,—
Мельборн — еп. Прашко Іван	\$ 80,—
Сідней — Союз Українок Н.П.В. — Відділ суспільної опіки	\$ 220,—

Австрія

Відень — д-р Дзерович Дарія — з нагоди 70-ліття ректора УВУ, проф. д-ра Володимира Янева	\$ 200,—
--	----------

Бельгія

Гент — д-р Попович Володимир	\$ 195,—
------------------------------	----------

Венесуеля

інж. Якимець Федір	\$ 440,—
--------------------	----------

Італія

Рим — еп. Марусин Мирослав	\$ 120,—
----------------------------	----------

Німеччина

Ліцльдорф — інж. Пулюй Олександр	\$ 285,—
Мюнхен — о. Іваняк М.	\$ 25,—
„ — д-р Мялковський Володимир	\$ 75,—
„ — Пластове В-тво «Молоде Життя»	\$ 1.727,44
„ — Ткаченко Ольга	\$ 6,—
„ — Трухан Мирослав	\$ 60,—
„ — мгр. Шарко Богдан	\$ 50,—
„ — Н-ф. Н-а	\$ 650,—

\$ 75,—

Сауді Арабія

Дагран — мгр. Олесницький Остап, в 5-у річницю смерті брата, бл. п. д-ра Богдана Олесницького — великого ентузіаста та мецената ЕУ

\$ 250,—

Франція

Париж — інж. Маслов Микола

\$ 50,—

Сарсель — замість квітів на могилу: бл. п. Сіак-Кубійович Дарії — зложив проф. Ревуцький Валеріян, Ванкувер, Канада

\$ 20,—

Сарсель — проф. Кубійович і Дз.

\$ 7.674,50

Увага! Всі виплати кредитівок ЗДА і Канади в 1979 році дивись окреме зіставлення Акції-кооп.-ЕУ в цьому числі «Вістей із Сарселю».

БІБЛІОТЕКА НТШ-Сарсель

Список книжок, одержаних від авторів, видавництв і приватних осіб, за що складає щиру подяку всім жертводавцям.

Пастернак Ярослав. *Ранні слов'яни в історичних, археологічних та лінгвістичних дослідженнях*. Нью-Йорк-Торонто-Париж-Мюнхен, 1975. 156 стор. ЗНТШ, т. 189. Українське Історичне Т-во. За ред. Марка Антоновича. — дар видавництва.

Гарванко Степан. о. *Вірую во єдину святуу*. Йорктон, Саск., 1970. 338 стор. дар автора.

Волинь і Полісся. Німецька окупація. Книга перша з англ. резюме. Торонто, «Літопис УПА», 1976. 255 стор. Обкладинка *Мирона Левицького*. — дар видавництва.

Онацький Євген. Euhén Onatskyj. — Видання Укр. Католического Університету ім. св. Климента папи. Рим, 1977. Праці Філологічно-гуманістичного факультету:

a) *Vocabolario italiano-ucraino. Італійсько-український словник*. Т. XII-XV. 631 стор.

6) *Українсько-італійський словник. Vocabolario ucraino-italiano*. Т. XVI-XVIII. 1741 стор. — дар видавництва.

Господи, до Тебе возношу душу мою. Вид. 3-е. Рим, 1977. Богослужбові і богомільні писання Патріярха. Ч. 11. 276 стор. — дар видавництва.

Азовський Микола. (1903—1947). Посмертна виставка праць. Філадельфія. 26 березня 1977. Чикаго- Нью Йорк-Торонто. 24 стор. Об'єднання Мистців Українців в Америці Відділ Філадельфія. — дар видавництва.

бл. п. ХОРОСТІЛЬ ЯРОСЛАВ
Фундатор-меценат ЕУ — дол. 1.758,—

Хоростіль Ярослав, купець, народився 12. 4. 1909 у Перемишлі. Після закінчення торговельної школи й відбутої практики член підприємства «Івана Бориса Спадкоємці» в Перемишлі; тамже провадив власну крамницю зі солодошами. Після 2-ої світової війни емігрував на Захід. Ентузіаст тіловиховних ідей і спорту: член проводу СТ «Беркут» у Перемишлі, співорганізатор СТ «Чорногора» (1945) у Авґзбурзі, член Ради Фізичної Культури, голова Української Спортової Централі Америки й Канади, від 1949 чільні пости у СТ «Україна» в Торонті — голова через 4 каденції в рр. 1950—68 тощо. Кореспондент укр. преси та радіокоментатор передачі «Гомін України» (Торонто) на спортові теми. З 1967 до 1980 член Управи Патронату НТШ-Сарсель у Торонті (рекордовий секретар); активний член багатьох інших організацій і товариств у Торонті. Одружений з Ольгою з Потоцьких (*6.3.1910 — †6.12.1973), помер 7. 3. 1980 в Торонті, залишаючи єдиного сина Євгена і трьох унуків — Романа, Маркіяна і Надію.

Посмертну фундацію ЕУ зложили:

	\$
По 500.00: Хоростіль Ольга, дружина	500.00
По 100.00 Хоростіль Євген — син, Ігнатович Іван і Богданна, Боднарук Лідія	300.00
По 50.00: мґр Федорів Василь, інж. Ващук Євген і Марта, мґр Джулинський Орест і Таня	150.00
По 25.00: мґр Хабурський Омелян, Борис Євген і Олена, інж. Соколик Ярослав і Оксана, Фіцик Кость із Ст. Кетеринс	100.00
По 20.00: Ординець Теодор, Закидал.ський Тарас і Оксана, Борис Володимир, Буцик-Якубів Орися з Оттави, Буцик Стефанія, Коморовський Андрій, Чолкан Роман, Максимець Богдан і Дзвінка, Спольська Марія, Мойсяк Василь, Кришталович Ігор, Дозорський Любомир, Куций Василь і Софія	260.00
По 15.00: Вабій Юрій	15.00

По 10.00: мгр Терлецький Юрій-Роман, Радь Василь, Дичок Іван, Лихач Юстин,, Плювак Іван і Лідія, Юркевич Марія, Юрчук Нестор, Бойчук Василь, Йонгман Петро і Надія, Терebeneць Мирослав, Татарський Зенон, Романець Степан, Чернявський С. і К., Чамбул Б., Стецьків М. і С., д-р Глібович Петро, Перекліта І. і М., Франів Іван, Левицька Ярослава з Рочестер, Бігус Мирослав, мгр Федейко Ольга, Кнавер Теофіль і Іванна, Гуль Лев, д-р Біланюк Петро, Гарас Орест і Ірина, Сточанський Володимир і Марія, Закидальська Н., Горбань Мирослав і Марія, Горохович Антоніна, Елиїв Ярослав, Юник Михайло, д-р Крохмалюк Любомир і Стефанія, Івашко Марія, інж. Яців Богдан, Гембатюк Ярослав і Ольга, Луців Володимир і Надія, УНС-440 відділ — Довголітньому Голові	370.00
По 5.00: Сагайдаківський Олекса, Яремус І. та М., Насадюк Я., Семанів І. та А., Гірак О., Закалужний В. і П., Кривяк Семен, Федик Дмитро, Павлишин Марія, Паладійчук Роман і Євгенія, Максимець Василь, Похмурський Ярослав	60.00
По 3.00: Баєр Іван	3.00
Разом:	\$ 1.758.—

КВІТИ, ЩО НЕ В'ЯНУТЬ

Поширюйте і наслідуйте висококультурну ідею
вшанувати пам'ять померлих:
Рідних, Приятелів, Знайомих, Громадських діячів
складаючи
замість квітів на їхні могили
пожертви на

ПОСМЕРТНІ ФУНДАЦІЇ ЕУ

Гуляк Степан, військовик, народився 1906 в с. Жизномир, повіт Бучач, Зах. Україна, в родині Якова і Євгенії, з дому Луців. Середня освіта й закінчення польської старшинської школи в Бидгощі. 1933 звільнений з війська, згідно тодішньої «норми»: старшиною польського війська може бути тільки поляк. 1934 відкриває в Бучачі крамницю «Селянський Базар». 1939 арештований за приналежність до ОУН. Після розвалу Польщі в Генеральній Губернії включається, на Волині, у відділи УПА (під проводом Бульби-Боровця); згодом вступає до дивізії «Галичина». Ранений в боях під Бородами відступає через Словаччину, Югославію на Захід, де попадає в полон у Німеччині (Рігзе, Ауербах, Регенсбург, Бабенгаузен). 1948 звільнений в Ельвангені — стає до праці в орг-ції молоді «ІМКА». 1952 виїздить до Канади, поселяється в Торонті й активно включається в громадське життя, зокрема очолює Братство кол. вояків 1-ої УД УНА; там же помер 19 січня 1979.

Посмертну фундацію ЕУ зложили: родина, товариші зброї, приятелі й знайомі; повний список жертводавців був проголошений 1979 в: «Свободі», «Новому Шляху» і «Гомоні України».

Остапович Петро. *Уривки з творів*. Книга перша (вірші). Мюнхен, Накладом КРУГЛІТ, 1969. 304 стор. — дар О. Савицької.

Остапович Петро. *Луна з Карпат*. Уривки з творів. Книга III. Мюнхен-Нью Йорк. Накладом КРУГЛІТ, 1971. 206 стор. — дар О. Савицької.

Українська гімназія в Чехії 1925—1945. Альманах української гімназії в Празі. Ржевніцах. Модржанах. Ред. В. Маруняк, Мюнхен, В-ння кол. учнів УРРГ-УРГ, 1975. 295 стор. — дар видавництва.

Аксаков И. *Изследование о торговле на украинских ярмарках*. Санкт-петербургъ, Издано на иждивение Санктпетербурскаго купечества. 333 стор. (вел. формат). Труды Императорскаго Русскаго Географическаго Общества. — дар Д. Штогриня.

бл. п. БОДНАРУК КОНСТАНТИН

Фундатор ЕУ — дол. 550,—

Боднарuck Константин, народився 16. 9. 1909 в с. Білявинці, повіт Бучач, Зах. Україна, в родині о. Лазаря Боднарука й Іванни з Кміцикевичів. Помер 9. 2. 1978 в Ньюарку, ЗДА і похоронений на цвинтарі Гоумвуд Семетері, тамже.

Посмертну фундацію ЕУ зложили: 1. Родина Боднаруків \$ 500,—; 2. Родина Шаруновичів \$ 50,—.

✱

бл. п. ЩУР ВАСИЛЬ і МАРІЯ

Фундатор ЕУ — дол. 500,—

Щур Василь народився 1894 в с. Волощина, повіт Підгайці, Галичина; помер 11 серпня 1961 в Нью-Йорку, ЗДА. Марія з Артимяків народилася 1888 в Тернополі, Галичина й тамже померла в грудні 1939.

Посмертну фундацію ЕУ на пошану батьків зложили — Оксана і Лев Щур.

✱

бл. п. СІЯК СТАНИСЛАВ і ІВАННА

Фундатор ЕУ — дол. 500,—

Сіяк Станислав народився 29 травня 1879 в Ляшках Мурованих, повіт Львів; 15 жовтня 1939 арештували його совети і він пропав без вістки (див. ЕУ/2, стор. 2851, де помилково подано ім'я «Осип» і рік народження «1880»). Іванна зі Зафіовських народилася 31 травня 1888 у Бариші, повіт Бучач, Галичина; померла 26 вересня 1976 у Львові.

Посмертну фундацію ЕУ на пошану батьків зложили — Оксана і Лев Щур.

[illegible]

бл. п. ЖУК ВАСИЛЬ і ДОНЯ
Фундатор ЕУ — дол. 500,—

Жук Василь, народився 4. 9. 1900 у селянській родині в Зах. Україні. 18-річним юнаком зголосився добровольцем до УГА; брав участь в боях з поляками, та в поході на Київ. Емігрував до Канади, згодом до ЗДА. Після смерти першої дружини Агафії, одружився вдруге (1951) з Донею Гулей. Помер 18. 2. 1978. Доня народилася 13. 9. 1903 в Городищі Королівському, повіт Ходорів. Активна в культурно-освітньому і громадському житті (Просвіта і Союз Українок у Ходорові; на еміграції США в Нью-Йорку). Померла 3. 4. 1977. Обое Жуки були жертвенні на загально-національні цілі.

Посмертну фундацію ЕУ вплатила родина.

б) Чорний Степан. *Історія української літературної мови ХХ сторіччя*. Ч. 40. 1975. 109 стор.

V. Varia:

а) *Zukunftsaspekte der Information und Kommunikation aus gesellschaftlicher, wirtschaftlicher und technologischer Sicht*. Bericht über Vortragsveranstaltung mit einem Referat von Albert J. Greiner. № 5. 1976, 20 S.

б) Janiw Wolodymyr. *Ukrainische Freie Universität*. Kurzgefasste Geschichte. № 6. 1976. 62 S.

с) Pierre Pascal Docteur h.c. de l'Université Ukrainienne Libre. (18. I. 1975). № 7. 1976. 22 p.

д) Greiner Albert J. *Unternehmensführung und gesellschaftspolitische Interdependenzen*. № 9. 1976. 16 S.

е) Васькович Григорій. *Емський указ і боротьба за українську школу*. Ч. 8. 1976. 20 стор.

VI. Інші:

а) Яворський Василь. *Українська справа в європейському освітленню*. (Збірка статей європейських учених і політиків про русько-укра-

БАЛАНС НТШ В ЕВРОПІ (Сарсель)

на 31 грудня 1978

		активи:	пасиви:
1. Каса	фр.фр.	5.542,65	
2. Банки	„ „	26.763,79	
3. Поштові чекові конто .	„ „	10.539,53	
4. Рухомості	„ „	0,01	
5. Бібліотека	„ „	0,01	
6. Довжники і вірителі	„ „	72.356,66	20 196,76
7. Запасний фонд . .	„ „		95.005,89
	фр.фр.	115.202,65	115.202,65

РАХУНОК АДМІНІСТРАЦІЇ ДОМУ

1. 1. — 31. 12. 1978

		видатки:	прибутки:
1. Платні	фр.фр.	11.484,—	
2. Соціальні свідчення .	„ „	3.746,13	
3. Податки й страхування	„ „	346,—	
4. Опал	„ „	8.466,09	
5. Вода	„ „	2.252,06	
6. Репрезентація	„ „	196,50	
7. Допомога харчівні	„ „	8.524,17	
8. Чищення	„ „	1.545,—	
9. Направи	„ „	7.831,22	
10. Електрика, газ . . .	„ „	8.303,60	
11. Телефон	„ „	4.400,63	
12. Поїздки	„ „	255,40	
13. Порторія	„ „	1.576,95	
14. Бюрове приладдя .	„ „	3.115,75	
15. Друки	„ „	141,12	
16. Бібліотека	„ „	20.682,85	568,48
17. Різне	„ „	388,15	
18. Зворот комірною .	„ „		1.180,—
19. Членські внески .	„ „		381,70
20. За рахунок ЕУ .	„ „		81.125,44
	фр.фр.	83.255,62	83.255,62

їнське життя). Нью Йорк, Фундація УВУ в ЗСА і Укр. Бібліотечне Т-во Америки, 1976. 30 стор. Серія: З документів часу.

б) *Петербурзька Академія Наук в справі знесення заборони українського слова*. 1976. 48 стор. Серія: Передруки, ч. 1.

в) Чопик Д. Б. *Система фонем СУЛМ та деякі проблеми з фонології*. 1976. 147 стор.

РАХУНОК ЕНЦИКЛОПЕДІЇ УКРАЇНОЗНАВСТВА

1. 1. — 31. 12. 1978

	видатки:	прибутки:
1. Платні	фр.фр. 37.177,—	
2. Соціальні свідчення	„ „ 19.378,—	
3. Гонорарі	„ „ 2.870,—	
4. Поїздки	„ „ 5.301,20	
5. Бюрове приладдя .	„ „ 2 087,16	
6. Фотокопії	„ „ 1.688,40	
7. Різне	„ „ 114,80	
8. Фундації Е	„ „	102.744,02
9. На рахунок адміністрації дому	„ „ 81.125,44	
10. З рахунку запасного фонду .	„ „	46.997,98
	фр.фр. 149.742,—	149.742,—

РАХУНОК ЗАПАСНОГО ФОНДУ

1. 1. — 31. 12. 1978

	видатки:	прибутки:
1. З балансу 1977	фр.фр. 116.730,78	
2. Обороти 1978	„ „ 351,26	25.624,35
3. На рахунок ЕУ	„ „ 46.997,98	
4. Сальдо до балансу 1978	„ „ 95.005,89	
	фр.фр. 142.355,13	142.355,13

Сарсель, 25 квітня 1979.

(—) інж. Осип Мельникович
книговодг) Чопик Д. В. *Навчання мови*. 1976. 71 стор.Полонська-Василенко Наталія. *Історія України*, т. II. (від половини XVII сторіччя до 1923 року). Мюнхен, Українське Видавництво, 1976. 597 стор. УВУ. Серія: Підручники, ч. 5. — дар УВУ.

«Два протилежні світи», «Бог, Всесвіт і Людина», «Пам'яті проф. Михайла Драгоманова» — В-во «Кирило-Методіївське Братство», Ірвінгтон, 1978, прислав — пастор Домашовець.

Чапленко Василь. «Сумна доля добродія Безорудька». Нью-Йорк, 1975, 243 стор.

Чапленко Василь. «Близьке і Далеке», Нью-Йорк, 1978, 105 стор.

Кошич Євгеній. «Брига», В-во «Руске Слово», Новий Сад, 189 стор. Прислав В. Нота з Загребу.

Народний Календар 1978. «Руске Слово». Новий Сад, 287 стор. Прислав В. Нота з Загребу.

БАЛАНС НТШ В ЕВРОПІ (Сарсель)

на 31 грудня 1979

		активи:	пасиви:
1. Каса	фр.фр.	366,70	
2. Банки	„ „	34.657,64	
3. Поштові чекові конто	„ „	4.174,02	
4. Рухомості	„ „	0,01	
5. Бібліотека	„ „	0,01	
6. Довжники і вірителі	„ „	1.902,90	21.409,08
7. Запасний фонд	„ „		19.692,20
	фр.фр	41.101,28	41.101,28

РАХУНОК АДМІНІСТРАЦІЇ ДОМУ

1. 1. — 31. 12. 1979

		видатки:	прибутки:
1. Платні	фр.фр.	10.284,—	
2. Соціальні свідчення	„ „	6.180,—	
3. Податки	„ „	6.063,87	
4. Опал	„ „	21.192,97	
5. Вода	„ „	2.075,95	
6. Репрезентація	„ „	2.137,50	
7. Допомога харчівні	„ „	25.285,10	
8. Чищення	„ „	2.518,07	
9. Направи	„ „	7.138,75	
10. Електрика, газ	„ „	12.929,—	
11. Телефони	„ „	6.889,20	
12. Поїздки	„ „	1.564,40	
13. Порторія	„ „	1.435,13	
14. Бюрове приладдя	„ „	25,40	
15. Друки	„ „	1.935,—	
16. Бібліотека	„ „	14.072,79	822,44
17. Різне	„ „	634,65	
18. Зворот комірною	„ „		1.130,—
19. Членські внески	„ „		220,—
20. З рахунку запасного фонду	„ „		120.189,34
	фр.фр.	122.361,78	122.361,78

В. Нота з Загребу присилає регулярно журнал «Шветлосц», в-во «Руске Слово», Новий Сад, кожне число має 119 стор.; «Нова Думка», Руски Керестур, кожне число має 120 стор.

Літа Визволення України, XIV Крайовий З'їзд ЛВУ, VIII Крайовий З'їзд ОЖ ЛВУ, Торонто, 191 стор.

РАХУНОК ЕНЦИКЛОПЕДІЇ УКРАЇНОЗНАВСТВА

1. 1. — 31. 12. 1979

		видатки:	прибутки:
1. Платні	фр.фр.	44.824,—	
2. Соціальні свідчення	„ „	21.065,54	
3. Гонорарі	„ „	1.294,17	
4. Поїздки	„ „	2.144,—	
5. Бюрове приладдя	„ „	6.159,45	
6. Фотокопії	„ „	1.321,35	
7. Різне	„ „	450,—	
8. Фундації ЕУ	„ „		95.294,14
9. На рахунок запасного фонду	„ „	18.035,63	
	фр.фр.	95.294,14	95.294,14

РАХУНОК ЗАПАСНОГО ФОНДУ

1. 1. — 31. 12. 1979

		видатки:	прибутки:
1. З балансу 1978	фр.фр.		95.005,89
2. З оборотів 1979	„ „	884,52	27.724,54
3. З рахунку ЕУ	„ „		18.035,63
4. На рахунок адміністрації дому	„ „	120.189,34	
5. Сальдо до балансу 1979	„ „	19.692,20	
	фр.фр.	140.766,06	140.766,06

Сарсель, 31 березня 1980

(—) інж. Осип Мельникович
книговод

Чубатий Микола. *Історія Християнства на Русі-Україні*, том II, частина I, Видання Укр. Кат. Ун-ту в Римі, 263 стор.
Збірка *На Христовій ниві*. Спогади. В-во оо. Василіян, Нью-Йорк, 1978, 207 стор.

Ч. 53, *Укр. Духовна Бібліотека. Св. Василій Великий*. Гомілії на псалми, з грецької переклав о. Сергій Фединяк, ЧСВВ. В-во оо. Василіян. Нью-Йорк, 1979, 239 стор.

Федюк Павло Йонат. *Святий Василій Великий і християнське аскетичне життя*. Рим—Торонто, 1978, 230 стор.

Богословія, том XXXIX, видання Укр. Богословського Наукового Т-ва, Рим, 1975, 229 стор.

Богословія, том XI, видання Укр. Богословського Т-ва, Рим, 1976, 227 стор.

У 60-ліття відновлення гетьманства. Збірка. Упорядкував і зредагував Мирон Корлишин. В-во «Ватківщина». Торонто, Канада, 187 стор.

БАЛАНС В-тва « К Н И Г А »
на 31 грудня 1978

		активи:	пасиви:
1. Рухомості	Н.М.	1,—	
2. Товари (запас томів ЕУ) .	„	125.637,73	
3. Півпродукти (зошити ЕУ)	„	91.281,81	
4. Довжники	„	65 527,53	
5. Банки	„	64.414,79	
6. Поштове чекове conto	„	4.753,81	
7. Каша	„	58,22	
8. Інші активи	„	40,88	
9. Наперед заплачені податки .	„	848,66	
10. Надплата «кирпершафт-штоер»	„	6.195,—	
11. Вірителі (НТШ)	„		352.248,19
12. Інші зобов'язання	„		3.215,22
13. Основний капітал	„		20.000,—
14. Недобір	„		16.703,98
	Н.М.	375.463,41	375.463,41

РАХУНОК ВИДАТКІВ І ПРИБУТКІВ

1. 1. — 31. 12. 1978

		видатки:	прибутки:
1. Прибутки з продажу ЕУ . . .	Н.М.		20.578,23
2. Прибутки з капіталу (0/00) .	„		2.409,99
3. Зворот податків	„		3.456,—
4. Воніфіката манускрипту т. 7	„		10.000,—
5. Товаровий вклад	„	3.022,65	
6. Провізії	„	4.760,50	
7. Платні	„	23.280,—	
8. Соціальні забезпечення	„	2.095,80	
9. Порторія	„	1.355,57	
10. Чинш, оцал, світло	„	1.400,—	
11. Бюрове приладдя	„	391,35	
12. Правна порада	„	1.040,—	
13. Вкладки	„	142,10	
14. Телефони	„	2.020,57	
15. Транспорт	„	2.667,76	
16. Направи	„	442,60	
17. Різне	„	797,21	
18. Податки	„	2.214,—	
19. Недобір	„		9.185,89
	Н.М.	45.630,11	45.630,11

Гермерінг, 5 червня 1979.

(—) Едуард Шікер
Уповноважений для справ податків
і перевірки балансів

БАЛАНС В-тва «КНИГА»

на 31 грудня 1979

	активи:	пасиви:
1. Рухомості	н.м. 1,—	
2. Товари (запас томів ЕУ) .	„ 144.266,13	
3. Довжники	„ 155.506,59	
4. Банки	„ 47.442,82	
5. Поштове чекове conto .	„ 1.475,74	
6. Каса	„ 647,93	
7. Наперед заплачені податки	„ 6.646,08	
8. Вірителі (НТШ)	„	321.584,59
9. Інші зобов'язання . . .	„	10.494,35
10. Передплата 9—10 тт. .	„	11.143,06
11. Основний капітал . . .	„	20.000,—
12. Недобір	„ 7.235,71	
	н.м. 363.222,—	363.222,—

РАХУНОК ВИДАТКІВ І ПРИБУТКІВ

1. 1. — 31. 12. 1979

	видатки:	прибутки:
1. Прибутки з продажу ЕУ .	н.м.	164.772,02
2. Прибутки з капіталу (0/00)	„	614,42
3. Зворот податків	„	2.273,—
4. Товаровий вклад	„ 75.705,81	
5. Платні	„ 26 321,20	
6. Чинш, опал, світло . . .	„ 1.460,—	
7. Провізії	„ 32.327,42	
8. Податки	„ 1.531,—	
9. Рекляма	„ 2.095,40	
10. Опакування	„ 2.141,06	
11. Траспорт	„ 3.231,50	
12. Порторія	„ 9.467,87	
13. Бюрове приладдя . . .	„ 845,66	
14. Оплати	„ 313,63	
15. Телефон	„ 1.979,84	
16. Різне	„ 770,78	
17. Прибуток	„ 9.468,27	
	н.м. 167.659,44	167.659,44

Гермерінг, 2 серпня 1980.

(—) Едуард Шікер

Уповноважений для справ податків
і перевірки балансів

УКРАЇНСЬКА КООПЕРАЦІЯ ДЛЯ ЕУ

Акція Кооп.-ЕУ 1979

Канада

	вплати	«розмет»
	1979	1977
1. Торонто — УКС при УНО	\$ —,—	4.900,—
2. Вінніпег — «Карпатія»	\$ 1.800,—	4.250,—
3. Торонто — «Будучність»	\$ —,—	3.600,—
4. Торонто — «Союз»	\$ 100,—	2.900,—
5. Торонто — УКС при церкві Матері Божої	\$ —,—	2.300,—
6. Монреаль — Укр. Національна Кр. Спілка	\$ 300,—	1.600,—
7. Монреаль — Укр. Народня Каса	\$ —,—	1.400,—
8. Вінніпег — Кооп. Північного Вінніпегу	\$ 1.000,—	1.000,—
9. Саскатун — «Нова Громада»	\$ 300,—	1.000,—
10. Торонто — УКС при церкві св. Миколая	\$ —,—	1.000,—
11. Едмонтон — Кредитова Кооператива	\$ —,—	600,—
12. Вінніпег — «Поступ»	\$ —,—	500,—
13. Вінніпег — «Віра»	\$ —,—	450,—
14. Ст. Катерінс — Укр. Кредитова Спілка	\$ —,—	400,—
15. Монреаль — Кред. Спілка ім. Мазепи	\$ —,—	350,—
16. Торонто — УКС при церкві св. Йосафата	\$ —,—	350,—
17. Віндзор — Укр. Кредитова Спілка	\$ 200,—	300,—
18. Гамільтон — УКС при церкві св. Духа	\$ —,—	300,—
19. Тандер Бей — Укр. Кредитова Спілка	\$ —,—	300,—
20. Гамільтон — УКС «Віра»	\$ —,—	250,—
21. Гамільтон — Укр. Кредитова Спілка	\$ —,—	150,—
22. Гамільтон — УКС при церкві св. Володимира	\$ —,—	150,—
23. Судбури — Укр. Кредитова Спілка	\$ —,—	150,—
24. Тоторнто — УКС при церкві св. Димитрія	\$ —,—	120,—
25. Ошава — УКС при церкві св. Юрія	\$ —,—	100,—
26. Ошава — УКС при церкві св. Івана Хр.	\$ —,—	75,—
27. Торонто — Пластова Кредитова Спілка	\$ —,—	60,—
28. Лондон — Укр. Кредитова Спілка	\$ —,—	50,—
29. Ріджайна — Щаднича і Кредитова Спілка	\$ —,—	50,—
30. Судбури — УКС СУМА	\$ —,—	50,—
31. Торонто — УКС при церкві св. Евхаристії	\$ —,—	50,—
32. Торонто — УКС «Народний Дім»	\$ —,—	50,—
33. Торонто — УКС укр. Ветерани	\$ —,—	50,—
34. Вінніпег — УКС «Дніпро»	\$ —,—	40,—
35. Вінніпег — УКС при церкві св. Михаїла	\$ —,—	40,—
36. Вінніпег — УКС «Степ»	\$ —,—	40,—
37. Вінніпег — УКС при церкві св. Йосафата	\$ —,—	25,—
Р а з о м :	\$ 3.700,—	29.000,—

	вплати	«розмет»
	1979	1977
1. Чікаго — Самопоміч	\$ 2.000,—	4.263,—
2. Нью-Йорк — Самопоміч	\$ —,—	3.759,—
3. Детройт — Самопоміч	\$ —,—	2.630,—
4. Філадельфія — Самопоміч	\$ 1.561,—	1.561,—
5. Рочестер — Укр. Кредеитова Кооператива	\$ 500,—	1.512,—
6. Ньюарк — Самопоміч	\$ 630,—	1.260,—
7. Клівленд — Самопоміч	\$ —,—	882,—
8. Детройт — «Будучність»	\$ —,—	756,—
9. Нью-Йорк — Укр. Правосл. Кооператива	\$ —,—	693,—
10. Джерзі Сіті — Самопоміч	\$ —,—	630,—
11. Йонкерс — СУМА	\$ —,—	567,—
12. Пасейк — Самопоміч	\$ —,—	526,—
13. Бавнд Брук — УКС св. Андрія	\$ —,—	420,—
14. Гартфорд — Самопоміч	\$ —,—	294,—
15. Балтімор — Самопоміч	\$ 200,—	189,—
16. Клівленд — «Основа»	\$ —,—	147,—
17. Боффало — Самопоміч	\$ —,—	126,—
18. Трентон — Самопоміч	\$ —,—	105,—
19. Лорейн — Укр. Кред. Спілка	\$ 100,—	105,—
20. Сиракузи — Самопоміч	\$ 75,—	105,—
21. Міннеаполіс — Укр. Кред. Кооп.	\$ —,—	105,—
22. Пітсбург — Самопоміч	\$ —,—	84,—
23. Кент — «Тризуб»	\$ —,—	84,—
24. Елизабет — Самопоміч	1978. \$ 63,—	(63,—)
— — — — —	1979. \$ 63,—	63,—
25. Бостон — Братська Кооператива	\$ 42,—	42,—
26. Мільвокі — Укр. Кред. Кооп.	\$ —,—	21,—
27. Честер — Самопоміч	\$ —,—	21,—
28. Скрентон — Братська Кооператива	\$ —,—	—,—
29. Маямі — Укр. Амер. Кооператива	\$ —,—	—,—
Разом :	\$ 5.234,—	21.000,—

Зіставлення :

Канада	\$ 3.700,—	29.000,—
З. Д. А.	\$ 5.234,—	21.000,—
Разом :	\$ 8.934,—	50.000,—

Як бачимо, третій рік Акції Кооп.-ЕУ позначився спадком жертвенности української кооперації на цілі ЕУ: 1977 зреалізовано 20%, 1978 — 27,2%, 1979 заледви 18% запланованого в 1977 річного забезпечення бюджету ЕУ зі сторони української кооперації; (зокрема «недописала» Канада).

Усі одноголосні дотепер рішення найвищих з'їздів і заклики Централь української кооперації ЗДА і Канади не знайшли «послуху»-підтримки низових клітин. Очевидно: не треба забувати теж про «позитивний» вислід акції проти ЕУ зі сторони організацій, і опанованих ними інституцій, т. зв. «Визвольного Фронту» (див. «Вісті із Сарселю» ч. 21, стор. 57—63 і в наступних числах розділ: «З документів часу — для майбутнього історика»).

25-ліття Українського Католицького Душпастирства в Новому Ульмі. Ред. Є. Задарка, 146 стор.

Пісня про Роланда. Із старофранцузької мови переклав Богдан Лончина. Видання Укр. Кат. Ун-ту. Рим, 1977, 168 стор.

Укр. Суходольний Ін-т. Лев Биковський. *Юліян Талько-Грицевич (1850—1936)*. Денвер, Кольорадо, 1979. Інформаційний нарис.

Litterae Basilianorum in terris Ucrainae et Bielarussiae. Paravit, adnotavit editionemque curavit. P. Athanasius. G. Welykuj OSBM, Romae, 1979.

о. Ю. Федорів. *На святих місцях*. Дневник. В-во «Добра Книжка», Торонто, 1962, 162 стор.

В. Кармазин-Каковський. *Мистецтво Лемківської Церкви*. Видання Укр. Кат. Ун-ту, Рим, 1975, 308 стор.

Штефан Августин. *Августин Волошин — президент Карпатської України*. Карп. Дослідний центр. В-во «Пробоем». Торонто, 1977, 202 стор.

Укр. Духовна Бібліотека. А. Г. Великий. *З літопису Християнської України*. Церковно-історичні радіолекції з Ватикану. Том IX, В-во оо. Василів. Рим, 1977, 304 стор.

Ваврик Михайло, ЧСБВ. *Нарис розвитку і стану Василіянського чина XVII—XX ст.* Топографічно-статистична розвідка. Рим, 1979, 217 стор.

Der Einfluss des Serbokroatischen auf die Sprache der ukrainischen Ansiedler in Jugoslawien, von Olexa Horbatsch, Frankfurt am Main, 1978, Böhlau-Verlag Köln—Wien.

Russische Gaunersprache I, Vaňka Bec: Bosnjacsij slovař, Odessa, 1903. N. Vinogradov: Uslovnyj jazyk zaključennych Soloveckich lagerej, Solovki 1927. V. M. Popov: Slovař vorovskogo i arestantskogo jazyka, Kiev, 1912. Herausgegeben und eingeleitet von Olexa Horbatsch, Frankfurt am Main, 1978.

Шонк-Русич Кость. *Історія українського мистецтва в ілюстраціях*. Лукіянович Нарциз. Князь Олег Віщий. Кембрідж, 1978, 581 стор. Зельська Іванна. *Українська вишивка*. Найконечніші інформації. Вінніпер—Торонто, 1978, 91 стор.

Слово пламенем взялось. Збірник присвячений пам'яті мистця-декляматора Юліяна Геніка-Березовського в двадцятиліття його смерті (1952—1972). В-во «Євген-Зілля», Торонто, 1972, 224 стор.

За честь, за славу, за народ! Збірник на золотий ювілей Укр. Стрілецької Громади в Канаді 1928—1978. Торонто, 1978, 639 стор.

Ольга Добрянська-Коренець. *Зшиток Малеого Монгола*. Нью-Йорк, 1957, 61 стор.

Ярмусь Степан. Памфіл Данилович Юркевич та його філософська спадщина. Накладом Т-ва «Волинь», Вінніпер, 1979, 76 стор.

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Коментар члена редколегії ЕУ, проф. Лева Шанковського, що був виголошений на радіо-програмі ім. Володимира Блавацького, 22 березня 1980 р. у Філадельфії під керівництвом Евдокії Дичко-Блавацької.

Із Сарселю в Франції до Північної Америки, тобто до З'єднаних Штатів і Канади, прибув на вісімдесятому році свого життя головний редактор «Енциклопедії Українознавства», професор доктор Володимир Кубійович, щоб провести кампанію за фінансовою підтримкою «Енциклопедії Українознавства», що саме тепер увійшла в тридцять перший рік з часу появи її першого тому в 1949 році. За цих тридцять й один рік її видання під фірмою Наукового Товариства імені Шевченка зроблено в дуже важких умовах відносно дуже багато, бо видано, в роках 1949—1952, три томи першої частини «Енциклопедії Українознавства» українською мовою, що творить цілість, видано два об'ємисті томи «Енциклопедії Українознавства» англійською мовою у видавництві Торонтського університету, та видано 8 томів другої, гаслової частини «Енциклопедії Українознавства» в українській мові, при чому 9-й том цієї гаслової частини є в друку. Все ж таки, видання гаслової частини енциклопедії ще не закінчено: гасло доведено тільки до літери, «Т», а ще залишаються гасла на літери У-Я, що увійдуть в 9-й і 10-й томи гаслової частини, при чому ще передбачається один том на доповнення й справлення, конечні з огляду на те, що перший том гаслової частини появився ще в 1955 році, а до самої енциклопедії, з огляду на розсіяння її співробітників дослівно по всьому світі, мусіли вкратися помилки, що мусять бути справлені й вони справлені будуть. Над томами доповнень і справлень праці редакції і її співробітників ідуть повною силою пари вже тепер. Ідуть теж уже над гасловою «Енциклопедією Українознавства» англійською мовою, яка матиме 4 томи, перший том появиться друком в 1981 році.

Говорити про потребу «Енциклопедії Українознавства», в тому місці, цілком зайво. Мабуть немає на світі освіченого українця чи українки, які не розуміли б її потреби, зокрема потреби її англомовних частин. Адже ж, якщо йдеться про знання України й українського народу, вивчення його історії, культури, економіки, історії української Церкви, українські науковці знайшли в широкому, а зокрема англомовному світі, справжнє «дике поле» ігнорації, злої волі, заперечення, ворожості. Це був один великий обліг, на якому ріс тільки бур'ян. Заорати його й виполоти бур'яни, здавалося, буде понад людські сили.

Сьогодні, після тридцятьох років нашого перебування в діаспорі, поза межами батьківщини, знання про Україну в світі поширилося ще відносно мало. Ще далі немає основних українських праць, що були б написані чужинцями. Але є праці, написані англійською мовою українськими науковцями і є англомовна наукова «Енциклопедія Українознавства» майже в кожній бібліотеці. Це вже великий вилім у мурі незнання, бо чужинці мають джерело, з якого можуть черпати своє знання і ми бачимо, що з нього та з прецінних бібліографічних списків у ньому користають. Вже давно минули

часи, коли американські професори відкидали українським студентам праці за те, що вони використовували в них праці проф. Михайла Грушевського, Дмитра Дорошенка, Бориса Крупицького й інших, які вони в своєму засліпленні й незнанні вважали ненауковими, націоналістично-пропагандивними працями, невартими уваги солідного науковця.

«Енциклопедія Українознавства» постала на чужині. В умовах «великого ісходу» із рідної землі після закінчення другої світової війни, на чужині знайшлося чимало українських науковців. Це власне ці українські науковці, позбавлені своїх наукових варстатів праці, підняли проєкт видання «Енциклопедії Українознавства» й почали його реалізувати в своїх табірних кімнатах, переділених коцями. Умовини для цього були дуже важкі: брак наукових бібліотек, віддаленість співробітників енциклопедії між собою. Про якісь гонорари за працю ніхто не міг і думати. Але праця, зорганізована знаменитим організатором наукової колективної праці, професором доктором Володимиром Кубійовичем і його заступником славної пам'яті професором доктором Зеноном Кузелею йшла безупинно і вже 1949 року в Мюнхені появилася перший том задуманої «Енциклопедії Українознавства». Задум міг сповнитися, бо за видання енциклопедії взявся гурт молодих і енергійних людей з доктором Атанасом Фіголем на чолі, які для цієї мети організували видавничу спілку «Молоде Життя». Саме, коли вийшов перший том, українські втікачі масово покидали свої тимчасові табори «держави» і роз'їздилися по всьому світу. Дехто купував перший том і віз його за океан, як українське «євшан-зілля», інші були байдужі, або не мали за що його купити. Але, видавнича спілка «Молоде Життя» вірила що й для неї, за декілька років, прийдуть кращі часи. І вони не помилились!

Варто відзначити, що в історії української культури й науки «Енциклопедія Українознавства» була другою з черги українською енциклопедією. Першою була Українська Загальна Енциклопедія в трьох томах, що появилася в 1930-х роках під редакцією професора Івана Раковського. Поява «Енциклопедії Українознавства» на **чужині**, без найменшого сумніву, причинилася для появи «Української **Радянської** Енциклопедії» в 17 томах. Хоч наукова вартість УРЕ є обмежена «партійністю» її редакторів і співробітників з усіма її небажаними наслідками, УРЕ є першою повною енциклопедією українською мовою **взагалі!** Коли передвоєнна УЗЕ й теперішня «Енциклопедія Українознавства» обмежуються майже виключно до українознавчих дисциплін. Київська УРЕ є загальною книгою знання і включає теж математично-природничі, технічні й медичні науки. «Енциклопедія Українознавства» постала на чужині і треба сказати, що крім українців, на видання своєї енциклопедії, з усіх національних груп, здобулися тільки литовці. Вони видали свою багатотомову енциклопедію також у двох мовах: литовській та англійській, але вони, литовці, вже давно впоралися із своїм ділом й обі енциклопедії вже видали. Можливо, що вони мали менші труднощі від нас, а можливо, що вони для тієї цілі мали більше авторів і потрібні фонди. У нас, за тридцять років видання «Енциклопедії Українознавства», в засвіти відійшли два її головні редактори: Зенон Кузеля і Микола Глобенко, відійшли редактори її різних ділянок: Роман Димінський, Віктор Петров, генерал Всеволод Петров, Дмитро Дорошенко, Юліян Павликовський, Євген Храпливий, Степан Баран, Юрій Полянський і так без кінця. Кілька-

ПАТРОНАТ НТШ-Сарсель — ТОРОНТО
Рахунок прибутків і видатків від 1967 до 31. 12. 1979

П р и б у т к и :

1. Фундації ЕУ (добровільні датки)	\$ 133.512,30
2. Зустрічі з проф. Кубійовичем	\$ 119.923,98
3. Відсотки від інвестицій	\$ 76.070,38
4. Замість квітів на могили	\$ 27.790,90
5. Передеплати ЕУ/2	\$ 17.442,00
6. Продажа видань НТШ	\$ 2.388,44
7. Членські внески — Торонто	\$ 368,50
Замісцеві	\$ 571,39
ЗДА	\$ 600,00
8. Філія Патронату в Монреалі	\$ 32.000,00
9. Кооперація для ЕУ	\$ 19.135,00
10. Фундація п-ва Кубійовичів	\$ 12.501,63
11. Пластова станиця Торонто — а) «Ярмарок»	\$ 6.025,11
б) «Щедрівка»	\$ 1.485,50
12. Акція-С у Австралії	\$ 4.403,64
13. Різне	\$ 242,90
	\$ 454.461,67

В и д а т к и :

1. Дотації на Сарсель	\$ 201.358,28
2. Кошти продукції ЕУ/2	\$ 147.255,38
3. Закуп книжок для бібліотеки Сарсель	\$ 19.149,20
4. Адміністративні витрати	\$ 6.289,09
5. Подорожі	\$ 2.526,42
6. Конференція в справах ЕУ в Торонті	\$ 973,46
7. Канцелярське приладдя	\$ 87,50
8. Різне	\$ 533,65
9. С а л ь д о 31. 12. 1979	\$ 76.288,69
	\$ 454.461,67

Торонто, 11 травня 1980.

За згідність:

(—) м^р Богдан Кальба
книговод

Український Правозахисний Рух. Передмова Андрія Зваруна. Документи й матеріали укр. громадської групи сприяння виконанню гельсінкських угод на Україні. В-во «Смолокип», Торонто—Балтімор, 1978, 477 стор.

Руденко Микола. Прозріння. Самвидавча збірка поезій. Передмова Петра Григоренка. В-во «Смолокип». Балтімор—Торонто, 1978, 363 стор.

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА МУСИТЬ БУТИ ЗАКІНЧЕНА

Слово голови Центрального Патронату НТШ-Сарсель у Торонті, виголошене 10 квітня 1980 на зустрічі громадянства Торонта з проф. Володимиром Кубійовичем і д-ром Атанасом Фіголем.

Високопреосвященні Владики, Високопреподобні і Всечесні Отці, Дорогі Гості Європейського Наукового Товариства ім. Шевченка, Достойні члени НТШ у Канаді, Достойний Пане Міністре Яремко з дружиною, Шановні Члени Комітету сьогоднішньої зустрічі, Дорогі Приятелі і Шанувальники української науки!

Щиро вітаю Вас як голова Центрального Патронату НТШ-Сарсель у Торонті. 17 років тому наш Патронат обрав собі за завдання дбати про фінансові засоби для видання Енциклопедії Українознавства Наукового Товариства ім. Шевченка у Сарселі (Франція). Щоб ті засоби здобути, влаштуємо зустрічі з патріотичним нашим громадянством.

Цього року, після п'ятирічної перерви, наш Патронат допомагає влаштувати такі зустрічі в 14-тьох місцевостях Канади і Сполучених Штатів.

Достойні наші Гості з Європи, Професоре Кубійович і Доктор Фіголь! Ваш заклик добути фінансові засоби для видання двох останніх томів (9-го і 10-го) Енциклопедії Українознавства (ЕУ/2) усі 14 осередків, де пляновано відбути зустрічі, прийняли дуже прихильно і зі зрозумінням великої ваги цієї унікальної справи.

Почавши від першої зустрічі в Оттаві в суботу, 1 березня ц. р., Ви йшли від успіху до успіху, а численно зібрані наші патріоти вітали Вас всюди з радістю, ентузіазмом і безприкладно великою жертівністю.

Це для Вас плебісцит нашої патріотичної спільноти, це Ваш тріумф, признание і велика нагорода за Вашу 33-річну працю, за Ваш піонерський вклад в українську об'єктивну науку.

Прийміть від нас усіх найсердечнішу подяку за творчий труд Вашого життя, який буде фундаментом для прийдешніх поколінь наших науковців, щоб вони могли продовжувати Вашу піонерську працю для добра нашої батьківщини.

Зокрема висловлюємо нашу гарячу подяку і глибоку пошану Вам, Достойний Пане Професоре Кубійович, як Патріархові нашої науки у Ваше 80-річчя і бажаємо Вам сердечно ще довгих років творчої праці для добра української науки.

Ще ніколи в історії наших збірок на видання ЕУ не відгукнулася наша патріотична преса, радіо і телевізія таким згідним акордом про konieczність допомогти закінчити Енциклопедію, як цим разом.

Ось для прикладу кілька наголовків статей з нашої преси: «Енциклопедія Українознавства — епохальне діло», «Для завершення великого діла української еміграції», «Важлива мета вже на порозі», «За нашу присутність після 2.000 року», «Везцінний вклад в українську культуру». З цієї останньої статті, а саме редакційної статті в «Свободі» від 19 березня ц. р. дозволю собі відчитати закінчення:

«... Жертвенна українська вільна громада, яка мільйоновими сумами здвинула вже святині, пам'ятники, втримує всю мережу наших установ і організацій — мусить, але насправді мусить вможливити закінчення цього великого безцінного культурного діла. Це буде пам'ятник творчого конструктивізму української вільної громади, яка творить культуру, без якої не існує повновартного народу. Щаслива доля, з волі Господньої, дозволила більшості наших людей зажити в достатку — хай же цей достаток проявиться там, де він найбільше потрібний: у будівництві української культури, яка невисилі розвиватися у страхітливих умовах в поневоленій Україні».

Як бачимо, патріотична преса і радіовисильні та телевізійні програми спричинилися великою мірою до успіху цьогорічної збіркової акції. Тому їм належить велике признание і щира подяка.

Живемо в дуже вагомій добі, коли перший раз в нашій історії «всемогутня», здається, большевицько-імперіялістична Росія опанувала всі наші етнічні землі і жорстоким та безпощадним режимом намагається, як завжди досі, присвоїти собі наше минуле і доценту знищити все самостійницьке-українське.

За вияв самотності режим карає довгорічними тюремними строками, ба навіть вживання української мови в під'яремній Україні вважається «буржуазним націоналізмом» і протидержавним актом.

Нищенням нашої культури, паленням стародавніх бібліотек і древніх пам'яток режим намагається знищити нашу історичну пам'ять і зросійщити наш народ.

Це чи не найбільша наша трагедія в добі світового руху за свободу людини і народів. Таке діється на наших землях.

Тут на еміграції, далеко від Рідного Краю, призначила нам доля почесне завдання рятувати від асиміляції і зберегти українство майбутніх поколінь.

Це залежить від нас самих: якщо ми справді схочемо, то збережемо наше українство і будемо мати нашу державу. Якщо не схочемо, то засимілюємося і будемо далі погноєм для інших.

Будова України починається в нашій рідній хаті.

Не є важливим і вирішним, скільки матеріяльних дібр ми залишимо нашим спадкоємцям. Але вирішним буде заповіт, *щоб у кожнім домі нашого роду з покоління в покоління завжди панувала українська мова*. Рідна мова є душою народу і основною передумовою нашої самотності.

Велику роль в збереженні нашої самотності призначено Енциклопедії Українознавства. Це перший раз у нашій 1.000-річній історії наші науковці, за ініціативою і головною редакцією проф. Кубійовича, без достатніх наукових посібників, без великих українських бібліотек — доконали великого діла: 13 томів Енциклопедії Українознавства (11 українською і 2 англійською мовами) готові, а два останні томи гаслової Енциклопедії Українознавства (ЕУ2) і новий твір — чотиритомна енциклопедія англійською мовою (ЕУ2) започатковані. Разом має бути 19 томів.

Енциклопедія — велике, об'єктивне джерело для пізнання нашого минулого і сучасного — допоможе нам утвердити і зберегти українську незфальшовану присутність на світовій арені. Вона дасть змогу також вільному

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПАТРОНАТ НТШ-Сарсель

і гості з Європи: проф. В. Кубійович і д-р А. Фіголь, Торонто 1980

Зліва направо — сидять: Атанас Фіголь, Марія Зелена, Володимир Кубійович, Євген Борис (голова), Наталія Закидальська; стоять: Мирослав Бігус, Богдан Кальба, Ярослав Елиїв, Остап Винницький, Марія Голод, Омелян Тарнавський, Петро Яцик, Петро Глібович, Василь Вацик, Іван Манастирський, Омелян Хабурський, Михайло Шафранюк.

світові пізнати наше правдиве минуле, нашу несфальшовану історію і зрозуміти наші прямуювання до самобутности.

Можемо гордитися, що за 30 років ми зібрали від нашого жертвовного суспільства на видання Енциклопедії Українознавства понад один мільйон доларів. Це зобов'язує нас за всяку ціну дати нашим науковцям фінансові можливості завершити це монументальне діло і видати ще два останні томи (9-ий і 10-ий) гаслової ЕУ2.

Енциклопедія Українознавства — не тільки важливий, фундаментальний твір в історії української науки і культури, але також найтриваліший пам'ятник для всіх фундаторів і жертводавців, які своїми щедрими датками уможливили видання цього монументального твору. Усі давніші жертводавці подані в окремих додатках до томів 4-го і 6-го гаслової ЕУ, а теперішні і майбутні жертводавці будуть названі в окремому додатку до 10-го тому гаслової ЕУ. Такі пам'ятники триваліші від каменю, мармуру і криці.

Нашим збірним зусиллям ми виконали понад 80% великого проекту Енциклопедії Українознавства і тому будьмо далі щедрими так, щоб за п'ять чи шість років ми всі могли знову зійтися, щоб відсвяткувати завершення п'ятнадцятьомної Енциклопедії Українознавства.

Щиро дякую всім приятелям, які чимбудь спричинилися до успіху сьогоднішнього пропам'ятного вечора.

1. Оттава	\$	5.214,—
2. Монтреаль	\$	8.963,—
3. Тандер Бей	\$	7.165,—
4. Саскатун	\$	4.391,—
5. Чікаго	\$	53.002,—
6. Детройт	\$	11.480,—
7. Нью-Йорк і Ньюарк	\$	63.847,—
8. Філадельфія	\$	37.278,—
9. Вінніпер	\$	30.288,—
10. Едмонтон	\$	42.957,—
11. Торонто	\$	48.339,—
12. Сан Франціско	\$	2.673,—
13. Лос Анджелес	\$	4.850,—
Разом :	\$	320.447,—

Р е д а к ц і я

Симон Петлюра. Статті, листи, документи. Том II. Нью-Йорк, 1979.
Видання УВАН, дар Бібліотеки ім. Симона Петлюри, Париж.

Каплистий Макар, народився 18 січня 1896 в Україні, на хуторі Нова Іванівка на Херсонщині, в родині Віктора і Маріяни з дому Галанчук. Майор Армії УНР, учасник 6-го Зимового Походу, лицар Ордену Залізного Хреста, відзначений хрестом Симона Петлюри і Воєнним Хрестом. Член НТШ, УВАН, Літ. мист. Клубу, ОБВУА, Т-ва сприяння УНР та інших товариств і установ. Дипл. інж. агрономії УГА в Подєбрадах і абсолювент Школи Високих Педагогічних Студій при Карловому ун-ті в Празі з 1929 в Галичині, працівник т-ва «Сільський Господар» і повітовий агроном в Жовкві та Дрогобичі. 1936 одружений з Марією Козак. З 1945 на еміграції в Німеччині; доцент, згодом професор УТГІ. 1949 переїхав до ЗДА до Міннесоти, звідкіля 1956 перенісся до Пенсильванії біля Філадельфії, де даліше включився активно в культурне й загально-громадське життя. Ініціатор і співредактор видання збірника: *Крайове господарське товариство «СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР» у Львові 1899—1944*. Помер 5 листопада 1979 і похований на цвинтарі св. Андрія у Бавнд Бруку.

Посмертну фундацію ЕУ зложила дружина, Марія Каплиста, Філадельфія.

Плужник Євген. Три збірки. Інститут Літератури ім. Михайла Ореста, Мюнхен, 1979, 257 стор.

Журнал «Шветлост», ч. 2 і 3 за 1979, прислав Володимир Нота з Загребу. Кожне число має 125 стор. Нови Сад.

Журнал «Нова Думка», ч. 21, 22 за 1979 рік, прислав Володимир Нота з Загребу. Кожне число має по 120 стор. Нови Сад.

«Творчост», гласнік дружества за руски язык и литературу. Нови Сад, число 4, за 1978, прислав Володими Нота з Загребу. Нови Сад.

«Квітучі береги», ч. 18, 1978, Нью-Йорк, 124 стор., дар Остапа Савчинського.

Байрак Михайло. Українська Стрілецька Громада в Едмонтоні, 1928—1978, 240 стор., передмова д-ра Ц. М. Суховерського, накладом Української Стрілецької Громади — Відділу в Едмонтоні, Едмонтон.

Видавництво „КНИГА“ • „KNYHA“ Verlag GmbH

Pienzenauer Str. 15, 8000 München 80, W. Germany, - Telefon (089) 98 03 72

Postscheckkonto
München 3061 61-808
Dresdner Bank
München 3.427.845

Повідомляємо, що

НАКЛАД ЕУ/2 ВИЧЕРПАНИЙ

Ще тільки невелика скількість комплектів — 10 томів в півшкіряній оправі — в ціні дол. 350,— (тристап'ятдесят) є до диспозиції.

Зацікавлених просимо поспішити зі замовленням!

Мюнхен, березень 1981.

Видавництво ЕУ

КАРТИ УКРАЇНИ можна набути в ціні

українське видання \$ 20,— примірник

англомовне видання \$ 20,— примірник

Замовлення слати на адресу в-тва:

„KNYHA“ Verlag GmbH

Pienzenauer Str. 15

8000 München 80, W. Germany

Société Scientifique Ševčenko

29 rue des Bauves, 95200 Sarcelles (Val d'Oise)

France, (tel. 990 05 82)

Ševčenko Gesellschaft der Wissenschaften

Pienzenauerstrasse 15, 8000 München 80, W. Germany

(Tel. 98 03 72)